

FOTO: REUTERS

siste SKUP

Slik blir en brysom journalist kneblet i Zimbabwe. Andrew Meldrum bor nå i Sør-Afrika og dekker Zimbabwe derfra.

side 4

AVIS FOR SKUP-KONFERANSEN
TØNSBERG 19.-21. MARS 2004

To av tre journalister

mener at den kritiske og undersøkende journalistikken er på vikende front.

side 10

Stadig større krav

stilles til journalister som driver gravearbeid, mener avtroppende juryleder Brit Tangen.

side 13

«Ulvemysteriet»

ble tatt opp av TV2-journalist Asbjørn Øyhovden. Han gikk 25 år tilbake i tid og hørte på det som bygdefolket pratet om.

side 6

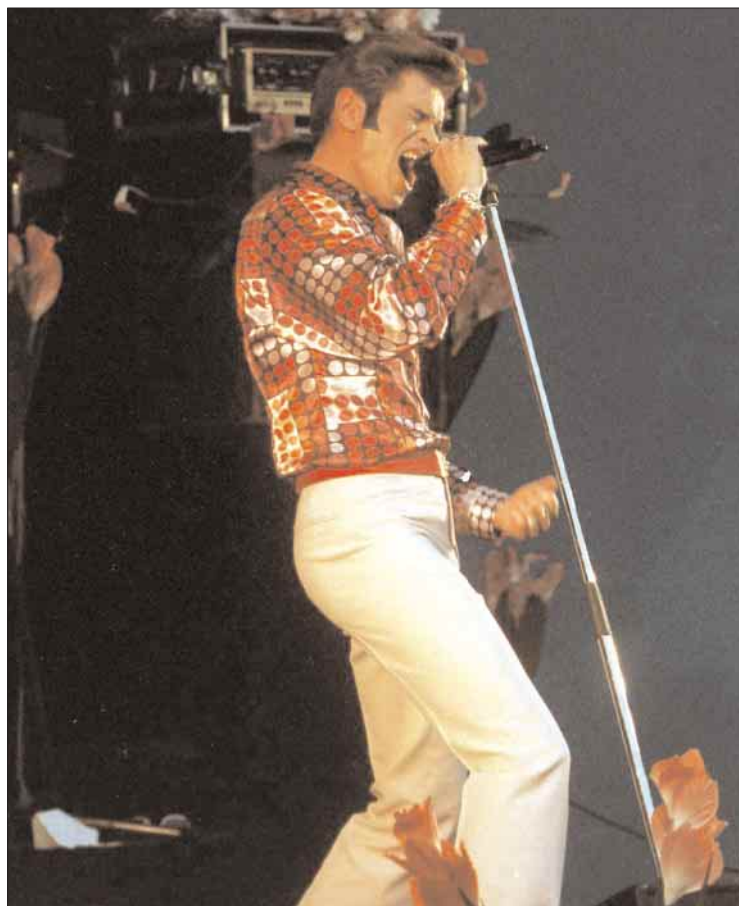

FOTO: MARIT BORGEN, TØNSBERGS BLAD

Jens Pikenes

byr på kitsch, glamour og stivnet hårspray. Er muskalsk uansvarlig under banketten lørdag.

siste side

Nye utfordringer krever nye svar

«Den trassige tenåringen SKUP [trengs] mer enn noensinne»

Stiftelsen for en kritisk og undersøkende presse (SKUP) er kommet i tenårene. Etter en entusiastisk fødsel i Oslo i 1990, formell etablering i Bergen året etter og første utdeling av SKUP-prisen i Trondheim i 1992, er grasrotbevegelsen SKUP nå i ferd med å bli voksen.

På samme måte som en søkende tenåring, søker nå SKUP sin egen identitet. Hva er vi, hvor står vi, hvor går vi? De eksistensielle spørsmålene står i kø.

I en omfattende høringsrunde som SKUP gjennomførte i fjor vår og sommer fikk vi en god del innspill og forslag fra journalister og arbeidsledere i norske mediebedrifter. En ting er sikkert: Det er

mange og ulike oppfatninger av hva SKUP er og skal være. Kjerne spørsmålet er dette: Skal SKUP utelukkende arrangere

SKUP-konferansen hvert år, eller skal SKUP arbeide over et bredere register for å fremme den kritiske og undersøkende journalistikken?

Styret i SKUP mener det siste. I 2004 er den kritiske og undersøkende journalistikken kommet under et stadig sterkere krysspress – og da trengs den trassige tenåringen SKUP mer enn noensinne.

Sterkere synliggjøring

SKUP har siden forrige SKUP-konferanse satt i gang en utredning for å granske arbeidsforholdene til gravejournalistene. Resultatet skal de-

batteres på en åpen høring om norsk gravejournalistikk – som er første programpunkt på denne konferansen. I tillegg har vi i stadig sterkere grad forsøkt å delta i samfunnsdebatten, for å synliggjøre journalistenes engasjement og «stemme» i forhold til vilkårene for den journalistikken vi bedriver. Vi har etablert en ny grafisk profil for SKUP, som tidligere ikke har hatt noe profesjonell fasade og heller ingen egen logo. Likeledes har vi i dagene forut for konferansen stablet på beina en ny webside for SKUP, som vi håper – med kollegers hjelp – skal bli et viktig verktøy for fremtidige generasjoner av gravere.

I dagene forut for SKUP-konferansen har vi dessuten hatt over 30 journalister her i Tønsberg som deltagere på SKUPs graveskole – et pilotprosjekt i samarbeid med Institutt for Journalistikk (IJ). I tillegg har vi avholdt SKUPs offentlighets-skole – som et ettdags-seminar, samt kjørt et halvdagsseminar for arbeidsledere.

Men selv om SKUP utvider vårt virkeområde, har vi forsøkt å beholde fokus på det aller viktigste SKUP driver med – den årlige SKUP-konferansen. Vi har det siste året iverksatt flere tiltak i et forsøk på å gjøre SKUP-konferansen proffere og mer relevant for flere. SKUP-konferansen vil trolig, også etter de tiltak vi i år har satt ut i livet, fortsatt ha endel svakheter.

SKUP-konferansen er like fullt den aller viktigste arena for norsk mediedebatt. Den er også møtested nummer en for norske journalister og redaktører, selv om de regionale journalistkonferansene puster oss kraftig i nakken.

Nye løsninger

Det eneste som er sikkert, er at SKUP hele tiden må søke å utvikle nye løsninger i tråd med at samfunnet rundt oss endrer seg. SKUPs årsmøte er denne gang flyttet fra lørdag til fredag, og det er ryddet tid og rom for at vi skal kunne treffe et viktig veivalg: Styret i SKUP – og undertegnede – mener at SKUP nå bør bli en medlemsorganisasjon. Først ønsker vi å åpne for bedrifts-medlemskap, og dersom dette lykkes – vil vi åpne for medlemskap for privatpersoner.

Inntektene fra en medlemskontingent vil kunne bedre SKUPs økonomi, som i dag er alt annet enn imponerende. En stor del av SKUPs inntekter og sponsorstøtte kommer dessuten fra vederlagsmidler. Dette er midler som skrumper inn mer og mer for hvert år som går. Det er derfor tvingende nødvendig å søke alternative ordninger for å finansiere SKUPs drift.

I tillegg vil en medlemskapsordning gjøre det lettere å skape en fellesskapsfølelse og skape en base av folk som lettere vil kunne mobiliseres til innsats for journalistikken – når det kreves.

Dugnadsinnsats

Mens SKUP begynte som en dugnadsinnsats blant journalister «på gølv» i 1990, krever dagens situasjon anno 2004 nye svar og nye løsninger. Debatten om SKUPs fremtid er en debatt som jeg håper hver og en av dere kommer til å engasjere dere i. SKUP har i 14 år bidratt til å heve norsk journalistikk til betydningsfulle høyder. Men det er farlig å ta SKUP som en selvfølge. SKUP er i dag en kjempe på leirfotter, rett

og slett hva jeg vil kalle en meget skjør konstruksjon. Få, brennende ildsjeler bærer en stor del av arbeidsbyrden på sine skuldre. Mitt håp er at vi på årets årsmøte gjør grep og fatter beslutninger som sikrer SKUP for fremtiden.

Samtidig håper jeg at grasrota sakte, men sikkert tar tilbake makten i SKUP. Men det betyr at hver og en av dere må møte opp på årsmøtet, at dere engasjerer dere i debatten og kjemper for en plass i SKUPs styrende organer. Kom gjerne med benkeforslag, og ha ikke for mye respekt for undertegnede, SKUPs styre og andre såkalte «pressetopper». SKUP er til for å løse et oppdrag – og for å tale journalistenes sak. Og da er det helt nødvendig at folk engasjerer seg og at vi har støtte «på gølv» i norske redaksjoner. Ikke bare i Oslo, men landet rundt.

Kjetil Stormark
SKUP-leder

Kjetil Stormark, SKUP-leder.

FOTO: PER THRANA, DN

Velkommen til Tønsberg!

Vi journalister og redaktører her i Vestfold er glade for at SKUP endelig er kommet hjem – til oss, altså. At Norges viktigste forum for debatt om undersøkende journalistikk finner sted i vår umiddelbare nærhet, er et privilegium vi skal vite å benytte oss av. Minst like mye gleder vi oss til å møte kolleger fra hele landet til sosialt samvær.

Erfaringen tilsier at programmet ved SKUP-konferansene er såpass tett at deltagerne ikke ser så mye mer av arrangørbyene enn hotellet de bor på. Samt kanskje ett og annet vannhull i nærheten. Her ved Tønsberg brygge sloss Erling Skakke og Håkon Herde-

brei for over 800 år siden, så sjøslag har vi lange tradisjoner for. I dag er det først og fremst gjestfriheten som dominerer langs bryggene, med et solid utvalg av hoteller, restauranter og bærer.

Men brygga kjenner du sikkert fra før, hvis du har vært her tidligere. Får du en ledig time, foreslår jeg at du rusler litt lenger, og lar roen falle over deg i de trange trehusgatene rett opp for hotellet eller innunder Slottsfjellet. Her kan du oppleve et Tønsberg som ikke hyler etter oppmerksomhet, men som er vel verd å se.

Verdens minste storby har noen kalt

Tønsberg. Her finner du de fleste urbane tilbud på en behagelig liten flate, og har dessuten flott skjærgård og fine turområder like i nærheten. For øvrig er Tønsberg slett ikke Norges beste sted å bo, skal man tro Statistisk sentralbyrå. De siste årene har vi til og med fått høre at vi ikke er Norges eldste by – selveste Snorre tok feil. Men noe må det være med Tønsberg likevel, for innflyttingstallene og eieomsprisen viser at mange ønsker å bosette seg her. Nå er det din tur, i hvert fall for en helg. Vi håper du vil trives.

Lars Døvle Larsen, Tønsbergs Blad

Sagt med eit indre glis

ANDERS GIÆVER, VG

– **Kalvø?** Det er fra SKUP-avisa her, dø. Vi gjør en sånn greie på satire og mediekritikk og journalistikk og sånn.

– Akkurat.

– Åsså ser jeg at du har sagt til Nynorsk Pressekontor at det du driver med er «først og fremst mediekritikk». Hallo, lissom... Kan du utdype det litt?

– Det eg vel meinte var, utan at eg har det eg sa til NP heilt klart for meg, at vi i «Hallo i uken» tek utgangspunkt i medieversjonen av det norske samfunnet. Den medieskapte røyndomen som set dagsorden og er utgangspunkt for all offentlig debatt og alle lunsjsamtalar i Noreg. Når du ser dette bildet isolert frå alt anna som

går føre seg i samfunnet, blir det ein parodi i seg sjølv. Og der ligg vel kritikken.

– Slik at når dere parodierer og imiterer politikere, så er det ikke egentlig politikere dere parodierer, men medienes bilde av dem?

– Det varierer. Men det er klart at mykje av parodien tek utgangspunkt i medieversjonen av politikarane. Korleis politikken ser ut før han blir formidla vidare til oss, veit eg jo egentleg lite om. Vi har jo ikkje den same direkte tilgangen til kjeldene. Vi veit ikkje kvifor dei formulerer seg slik dei gjer, eller OM dei i det heile tatt formulerer seg slik.

– **Men blir det da noen kvalitativ forskjell** på de medieskapte fordommene mot politikere som Akersgata og TV 2 formidler og de forenkla karikaturene dere presenterer?

– Om det er nokon kvalitativ skilnad er eg alt for beskjeden til å seie noko om. Men det vi prøver, er å skape ein annan arena for politisk kritikk, enn dei faste postane med dei same gjengangarane som følgjer kvarandre gjennom debattprogram i radio og på tv og i kommentarspalter i avisene.

– Er ikke det i så fall bare å bringe populistisk medieforakt inn på en ny arena? Først forfølges Valgerd Svarstad Haugland av journalistene som stiller henne en haug med fantasiløse spørsmål om porno og alkohol, og så parodieres dette vrengebildet i «Hallo i uken» i form av en kaklende høne som er manisk opptatt av sex og rusbrus?

– Vi har sjølvsagt det same utgangspunktet som mange folk i media. Men eg meiner nok at både verkemiddel og hensikt er fundamentalt forskjellig. Journalistane masar om sex og rusbrus fordi media sjølv er

manisk opptatt av sex og rusbrus. Vi har laga eit parodisk bilde av Valgerd som kaklar og lagar oppstyr for å leie medias merksemd vekk frå kva politikken hennar *eigentleg* dreier seg om. Noko ho for så vidt lykkast ganske godt i. Berre sjå på dei problema Høybråten har no. Eg syns det var synd at ho måtte gå av på den måten ho gjorde. Vi nemnde aldri Medhaugsaka i «Hallo i uken», fordi enkelte av oss i redaksjonen meinte at ho ikkje gjorde så forferdelig mykje gale i den saka. I striden med idrettspresident Kjell Kran var vi fullt og heilt på kulturministeren si side. Og vi laga ein nesten jublande hyllest til henne då ho godta seg over at mørkemennene i partiet fekk kjeft.

– **Du sa i samme intervju** med Nynorsk pressekontor at «alle parodier egentleg er gjort med kjærleik, men parodien på VG og Dagbladet er faktisk blitt til i rein vondskap»...

– Det vart sagt med eit indre glis..

«... seier han alvorleg, og verkar i alle fall tilsynelatande seriøs», står det her.

– Som sagt, eit indre glis. For å teste kor mange gonger eg ville bli konfrontert med det i framtidige intervju med Dagbladet og VG. Slike utsegner får eit evig liv gjennom journalistisk research. Men når det er sagt, er det klart at VG- og Dagbladet-parodiane ikkje er laga i kjærleik.

– Så hvordan ble i det hele tatt den sløve VG-journalisten unnfanget?

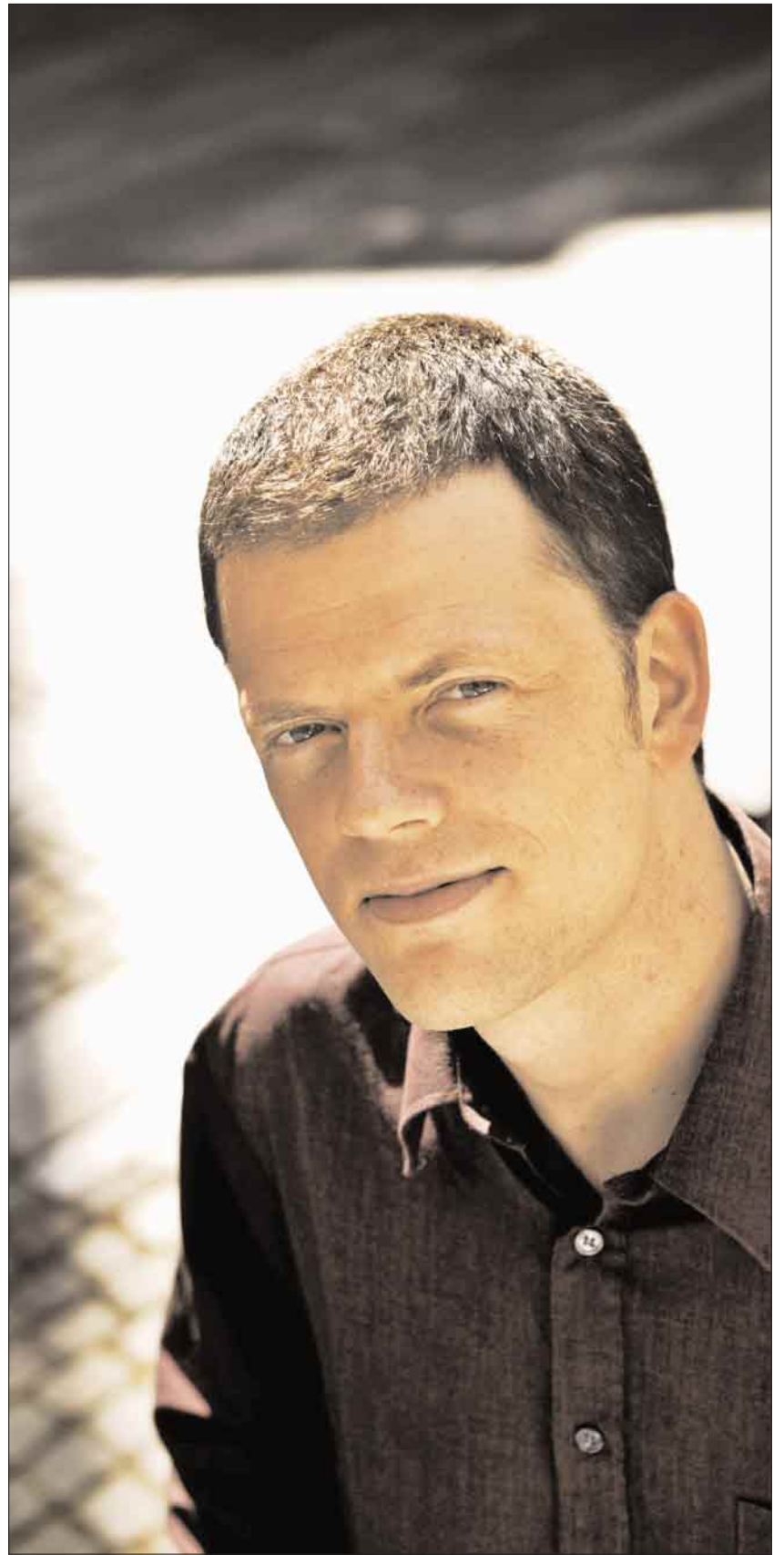
– Han starta vel som svaret på eit behov og eit oppriktig ønske om å finne eit samlande grep for å kunne seie noko om medias nyheitsfokus. Eg trur vi oppdaga ham som ein fotograf på ein pressekonferanse på tv som ropte rare ting frå bakre benk. Så byrja han å dukke opp som eit haleheng på innslaga våre, ein fjern kommentar til det som blei sagt og gjort. Og så fekk han altså fast jobb i VG etter kvart.

– Men etter hvert er han blitt en slags crossover-journalist med jobb i Dagbladet og TV 2 også?

– Jada, han har jobba i Dagbladet, TV 2, Aftenposten, Kvinner og Klær og Frankfurter Allgemeine. Folk skiftar jo så ofte arbeidsplass i den bransjen, har eg høyrd. At han byrja i VG var berre fordi dei første sakene vi brukte han i, handla om VG-oppdrag. Men det var heile tida meininga å la han flytte litt rundt, og å vere Journalisten med stor J.

– Det ligger en langsiktig strategi bak ham, altså.

– Det er vel å dra det litt langt. Men det er ein plan, om ikkje anna.

TOASTMASTER: Are Kalvø oppdaga sin VG-journalist som ein fotograf på ein pressekonferanse på tv som ropte rare ting frå bakre benk.

FOTO: ESPEN SJØLINGSTAD HOEN

– **Innrøm at du** er blitt litt glad i ham.

– Eg innrømmer å ha gitt han nokre menneskelege trekk ved eit par høve.

– Og nå er han snart blitt så folkekjær at du kan dra ham på VGs julebord mot god betaling?

– Ikkje for god betaling iallfall. Og neppe på julebord. Skal eg stille på slikt må det vera av heilt andre årsaker.

– Hva slags årsaker? Idealistiske?

Moralske? Etsiske?

– Ingen av dei, sjølv om eg skjønner at det er veldig lett å framstille det slik. Men enten må det vere ein personleg samanheng, eller ei forsamling eg svært gjerne vil snakke for.

– Og hvilket av disse to har fått deg til å stille for SKUP?

– Inga. Det var ein glipp. Dei var ute i så god tid at eg ikkje fann noka god unnskylding. Eg angrar sjølvsagt allereie.

OLA FLYUM, NRK

I fjernsynet er den til dels gravlagt og klart utrydningstruet. Kollegaers journalistiske vådeskudd skremmer. På hver sin måte viser «omdømme-sakene», Dagbladets Tønne-dekning og Rikets Tilstands doping-dokumentar, hvor sårbar slik journalistikk er. Maktpersoner bruker også oftere profesjonelle mediemassører og advokater for å drepe våre saker. Dette skaper betydelig merarbeid både før og etter publisering – et merarbeid som det sjelden blir tatt høyde for i budsjettene.

Åpenhjertig Komi-Are om hat, kjærlighet og media

Kalt terrorist og kastet ut

COMOYOKO

Slik blir en brysom journalist kneblet i Zimbabwe

BOR NÅ I SØR-AFRIKA: I 2003 ble journalisten Andrew Meldrum kastet ut av Zimbabwe etter langvarig trakassering.

FOTO: REUTERS

OLA FLYUM

Den amerikanske journalisten Andrew Meldrum ble internasjonalt kjent for sin uavhengige dekning av presidents Mugabes minkende respekt for menneskerettighetene og garrottegrep på Zimbabwes unge demokrati. I 2003 kastet de ham ut av landet etter langvarig trakassering.

Andrew Meldrum kom som ung journalist til Zimbabwe fra USA i 1980 - frihetsåret. Rhodesia var historie. Det selvstendige landet Zimbabwe ble født. Landets første svarte president ble Robert Mugabe. Til tross for sin beundring for totalitære stater som Nord-Korea og Kina, ga han regionen et håp. Slagordene var gjenoppbygging og forsoning. En slags afrikansk «By og land – hand i hand».

Og landets første frie valg og demokratiske styresett ble respektert. Den smertefrie overgangen fikk en symboleffekt for det som senere skulle komme i nabolandet – Sør-Afrika. I de første årene var landet en formidabel suksess. Maislagrene var rekordstore år etter år. De hvite bøndene reinvesterte i sine farmer og viktig cash-crop. Turister og bistand flommet inn.

Korrespondent i Zimbabwe

Dette var gyldne år for Meldrum som bosatte seg i landets hovedstad Hara-

re og jobbet i flere år som frilanser. Etter hvert ble han knyttet til den anerkjente sørafrikanske ukeavisa *The Weekly Mail*, og jobbet også som korrespondent for *The Observer*, *The Guardian* og *The Economist*. Foruten Zimbabwe dekket han også begivenheter i regionens andre land.

Oppturen ble snart en formidabel nedtur – ikke minst for ham personlig. Mugabes demokratiske ferniss forvitre gradvis. Landet er i dag i en dyp økonomisk krise. Verst er det faktum at et flertall av befolkningen lider av sult. I 2002 og 2003 rapporterte Verdens matvareprogram at henholdsvis 6,7 og 7,2 millioner mennesker i Zimbabwe led av sult.

Foruten jevnlige rapporter om den økonomiske krisen, har også Meldrum blitt kjent for sin kompromissløse dekning av de statlige menneskerettighetsbruddene og den omsegripende korrupsjonen og lovløsheten.

Terroranklager

Trakasseringen begynte da informasjonsminister Jonathan Moyo gjenfattet ganger kalte ham en terrorist. Myndighetene boikottet ham, men i 2002 kom det første forsøket på å kvitte seg med ham for alvor. De arresterte ham og anklaget ham for å ha skrevet løgner om Zimbabwe. Mel-

drum ble frifunnet for anklagene i retten.

Myndighetene ga ikke opp. De inn dro hans opphold- og arbeidstillatelse. Saken endte i retten og igjen vant Meldrum.

I mai 2003 var regimets tålmodighet slutt. Agenter fra Zimbabwes berømte hemmelige politi bortførte ham, holdt ham fanget i tolv timer og tvang ham ombord i et fly ut av landet. Like etter ble hans kone også kastet ut av Zimbabwe. Han bor nå i Sør-Afrika og dekker Zimbabwe derfra. Han har også skrevet en bok om sine opplevelser som journalist i Zimbabwe som kommer ut i sommer.

FAKTA

Internasjonal reporter arbeider for å bedre journalistenes innsikt, kunnskap og kildetilfang knyttet til land i Afrika, Asia og Latin-Amerika. Organisasjonen har et omfattende kontakt- og kildenett i Norge og ellers i verden. Internasjonal Reporter skaffer til veie og formidler ulike typer av informasjon, tips og ideer for journalister, fotografer og andre ansatte i norske medier.

GLEMMES IKKE: John Ullmann har reist verden rundt som foredragsholder.

FOTO: TROND SUNDNES

Amerikansk kick-start

Tenk å sove lenge lørdag morgen? Glem det. Du vil ikke gå glipp av John Ullmann.

TROND SUNDNES

Ikke bare er han en av USAs fremste gravende prosjektledere. Han er også karismatisk og inspirerende, og vil garantert gi deg en kick-start på lørdagen.

Hva er meningen med gravende journalistikk? Hvordan bli en bedre journalist og hvordan holde tråden i et stort eller lite prosjekt?

I løpet av seks år som «grave-redaktør» i *The Star Tribune* i Minneapolis dro han i land fire dusin priser, inkludert Pulitzerprisen i 1990.

I årene før var han med å starte IRE (Investigative Reporters and Editors) slik vi kjenner institusjonen i dag - selve forbildet til SKUP.

Den karismatiske avismakeren leder i dag *World Press Institute*. Han har reist verden rundt som foredragsholder, og de som ser ham glemmer ham ikke.

– Jeg gleder meg til å møte SKUP-deltagerne. På sitt beste er norsk journalistikk så god som journalistikk kan bli. Men la oss finne ut hvordan vi kan få enda mer god journalistikk på trykk og på lufta, sier Ullmann.

Han sier det har skjedd to revolusjoner innen journalistikken de siste 20 årene. Datamasinen, og kollegers evne til å snakke sammen:

– I løpet av de siste 20 årene har dyktige journalister vært villige til å dele sine beste tips og råd med kolleger og konkurrenter. Slik blir journalistikken bedre og bedre.

– Vanskelig å granske seg selv

Er vi kritiske nok til oss selv og hverandre?

Parallellseminar fredag klokka 17.00.

GRANSKERE: Osman Kibar (til venstre), Bjørn Eckblad og Hans Hjellemo mener alle tre at vi kan bli flinkere til å granske hverandre i norsk mediejournalistikk.

FOTO: TOM MARTINSEN, DAGBLADET

Nylig har journalister både i Aftenposten og NRK fått kjeft fra sitt eget styre etter å ha stilt kritiske spørsmål. – Jeg tror grensen går ved egen leir. Det er vanskelig å granske sin egen bedrift, sier Bjørn Eckblad i Dagens Næringsliv.

GRO ROGNMO

Klubbleder og journalist i Aftenposten, Håkon Letvik, ble oppringt og «nærmest truet», som Aftenposten selv skrev, av Schibsteds styreleder Ole Jacob Sunde etter å ha uttalt seg om konsernets grådighet i en tv-debatt. Like etter fikk Dagsnytt Erik Åsheim kjeft av nestleder i NRK-styret, Kåre Rommetveit, etter en «Dagsnytt 18»-debatt. Rommetveit krevde at debatten måtte omredigeres slik at han fikk siste ord. Begge episodene ble behørig omtalt i mediene. På årets SKUP spør vi om norske journalister er kritiske nok til oss selv og hverandre.

Lite land

– Generelt er vi for dårlige på mediejournalistikk, selv om vi er blitt bedre. Norge er et lite land, og det blir ikke større. Vi har tre store mediekonsern, og det er tette bånd mellom mange journalis-

ter. Det gjør det ikke enkelt å lage journalistikk på hverandre, sier Hans Hjellemo, ansvarlig redaktør i Kampanje.

Han har jobbet med mediejournalistikk i mange år, og var med på oppstarten av Dagens Næringslivs «Etter Børs». Som informasjonssjef i NRK fikk han se journalistkollegene fra den andre siden.

– Det var nedslående å se at avisene i hovedsak konsentrerte seg om kjendiser, og å putte mange ressurser i å drive ren til dels intetsigende kjendisjournalistikk. Jeg tror fortsatt vi bruker mer ressurser på den type mediejournalistikk enn på forhold i mediene som burde være langt mer interessante å rette søkelyset mot, mener Hjellemo.

Tabu

Bjørn Eckblad mener norsk mediejournalistikk er blitt bedre de siste årene, men at grensen fortsatt går ved egen døstokk.

– Det er vanskelig å drive journalistikk på sin egen arbeidsplass. Samtidig skriver vi lite om journalisters arbeidsmetoder, det er fortsatt tabu. Jeg er usikker på om vi ville prioritert å jobbe med en sak om en journalist som dikter opp sine egne kilder, slik

det skjedde i New York Times. Slikt kan jo ha skjedd her hjemme også, noe bruken av skjulte kilder åpner for, sier Bjørn Eckblad, og arresterer seg selv.

– Jo, vi ville nok skrevet det. Men jeg er ikke sikker. På «Etter Børs» er hovedmålet med mediejournalistikken å synliggjøre økonomien i mediene, og hvordan den setter premissene for innholdet. Flere pressefolk har opplevd å lese nyheter om egen bedrift i Dagens Næringsliv før de kommer ut i eget hus.

– Da jeg jobbet i Dagsavisen sa vi spøkefullt at vi måtte lese DN for å vite hva som foregikk hos oss selv. Men jeg føler meg ikke uglesett som mediejournalist. I dag er mediejournalistikk et satsingsområde i de fleste store avisene, og jeg synes dekningen har beveget seg fra de mer klassiske forhåndstallene av tv-programmer til en større interesse for strukturer og andre problemstillinger, sier Osman Kibar i Dagens Næringsliv.

Han føler seg ikke uglesett som mediejournalist

Må læres opp

– Det finnes mer enn nok mediejournalister. Men vi bør bli bedre på det som handler om strukturer og sammenhenger. Her prøver jeg stadig å lære opp både journalistene i Kampanje og mine egne eiere (Hjemmet Mortensen, red.anm.). Hos eierne sitter aksepten for at vi også må bedrive kritisk journalistikk også i forhold til egen virksomhet av og til langt inne, sier Hans Hjellemo.

Diskusjonen mellom Hans Hjellemo, Osman Kibar og Bjørn Eckblad fortsetter på parallellseminaret «Slik gransker du kollegene dine» fredag klokka 17.00. Programleder er Anders Magnus fra Forbrukerinspektørene på NRK1.

BRIT FISKÅ, STAVANGER AFTENBLAD

– Jeg føler at den har hatt et oppsving de siste årene. En uavhengig, kritisk presse som kan drive undersøkende journalistikk er mer nødvendig enn noen gang. I disse sparetider er det derfor viktig at det blir avsatt tid og ressurser til denne typen journalistikk.

Slik gjorde

Tor Strand, VG

Teori er både nødvendig og bra – men ofte er det den praktiske journalistikken det er mest å lære av.

De siste årene har seminarene med det misvisende navnet «Små-SKUP» høstet svært gode tilbakemeldinger. Vanlige journalister forteller om vanlige – og ikke fullt så vanlige – saker de har jobbet med det siste året. I år er denne seansen gitt full seminar-status og et helt nytt navn: «Slik gjorde jeg det». Vi har valgt ut et knippe spennende saker fra medier over hele landet – med et vell av nyttig og lærerik journalistikk-informasjon.

Et
SKUP
å lære av

Tor Strand, VG

«Ulvemysteriet»

JOURNALIST ASBJØRN ØYHOVDEN, TV2
Bygdefolket i Norge og Sverige har i 25 år hevdet at den skandinaviske ulvestammen ble grunnlagt gjennom alvorlige miljøkriminelle handlinger. Dette er alltid blitt blankt avvist av forskerne, miljøorganisasjonene og myndighetene. I Dokument 2s film «Ulvemysteriet» blir påstanden undersøkt, og det legges fram en sterk kjede av faktaopplysninger, dokumentasjon og øyenvitneskildringer om ulovlig utsetting av ulver. Øyenvitner står fram og forteller at de har sett utsetting. 20 år gamle ulve-importer blir undersøkt med oppsiktsvekkende resultater. Det avdekkes at Sveriges største miljøorganisasjon hadde som mål å sette ut ulver på 70-tallet, og vitner forteller at svenske miljøaktivister oppsøkte personer i Estland for å kjøpe ulvunger. Vitner forteller også at Sveriges mest kjente ulvebyråkrat har forsøkt å få tak i ulver for utsetting.

«Nedtur for Briskeby»

JOURNALISTER BERNT ERIK PEDERSEN OG LARS W. JOHNSEN, DAGSAVISEN
Foran høstens Norgesturné ble Bris-

Anita Vingen,
Romsdals Budstikke

keby solgt inn til lokale arrangører som Norges mest populære band – og priset deretter. De store norske mediene var til stede på turnéåpninga og ga bandet kjempeskritt. De fulgte opp med å omtale turneen som en suksess. «Turneen går så det susser» fastslo NRK Lydverket halvveis i turneen.

Men ingen hadde undersøkt hvordan det egentlig var: At bandet møtte tomme saler, avlyste konserter – og frustrerte arrangører.

«Statoil-saken»

JOURNALISTER: INGILD RUGLAND OG MORTEN ÅNESTAD, DAGENS NÆRINGSLIV

Historien om hvordan Norges største selskap inngikk en tvilsom konsulentavtale med en iransk presidentsønn. Avtalen førte til at Statoil ble siktet for grov korrupsjon av Økokrim. Toppsjefen, en konserndirektør og styreformannen måtte gå.

«Ingen er så trygg i fare»

JOURNALISTER: MARIANNE RØISELAND, BERGENS TIDENDE, OG FRILANSER ANNE MAGNUSSEN, NRK HORDALAND

Svein Bjørnerem,
Romsdals Budstikke

Bergen 1972. En pike på 11 år forteller at barnehjemsstyreren har forgrepet seg på henne. Piken fikk beskjed om å tie. Overgrepene fortsatte. Denne historien er essensen i barnehjems-skandalen i Bergen. Den 11 år gamle jenta var nemlig på langt nær alene om å oppleve grov omsorgssvikt. Styreren var ikke alene om å begå overgrep mot barnehjemsbarn. Staten lot være å kontrollere, og dermed fikk ondskapen fritt spillerom på norske barnehjem. I 2000 holdt politikerne fremdeles fast ved at media og alle andre måtte glemme. Sakene fra den gang var foreldet...

«Trondheims mektigste menn og kvinner»

JOURNALISTER: LAJLA ELLINGSEN OG MARI BY RISE, ADRESSEAVISEN
Hvem er mektigst i byen? Adresseavisen ville undersøke selv hvem som virkelig besitter makt – og utviklet en metode for dette. 90 dyptgående bakgrunnssamtaler – hvor objektene peker ut de mektigste – danner grunnlaget for serien «makteliten». Adressa åpnet dørene til Trondheims lukkede rom. Og fortalte historier om makt og mennesker som tidligere

Bernt Erik Pedersen (til venstre) og Lars W. Johnsen, Dagsavisen

Geir Selvik, Nettavisen

Kjetil Mæland, Nettavisen

Kari Karstensen,
Avisa Nordland

jeg det

Mari By Rise, Adresseavisen

Lajla Ellingsen, Adresseavisen

Marianne Røiseland, Bergens Tidende

Anne Magnussen, NRK Hordaland

Morten Ånestad, Dagens Næringsliv

ikke var blitt fortalt.

«Da dopet tok dyden på småbyen»

JOURNALISTER: SVEIN BJØRNEREM OG ANITA VINGEN, ROMSDALS BUDSTIKKE

Reportasjeserien avdekket at narkotikaproblemet i småbyen og distriktet rundt var langt alvorligere enn myndighetene kjente til. De ansvarlige ble nødt til å reagere.

«Lucia-stiftelsen»

JOURNALISTER ROLF WIDERØE OG TOR STRAND, VG

Utad drev psykiater Sharok Ezazi (36) en idealistisk stiftelse som drev med barnevern og botilbud til voksne psykiatriske pasienter. VG avslørte at en rekke av medarbeiderne i stiftelsen Lucia var tunge kriminelle. I tillegg avslørte avisen at mannen som var oppført som økonomisjef i stiftelsen var erklært 100 prosent ufør av Ezazi. Mannen som er en nær venn av Ezazi hadde disposisjonsrett til stiftelsens innskuddskonto og dis-

ponerte en Mercedes til 400.000, som var eid av stiftelsen.

Etter en rekke avsløringer i VG fra april til november i fjor slo politiet mot psykiateren og stiftelsen Lucia. Ezazi har vært varetektsfengslet for fire måneder og er siktet for grovt underslag fra flere selskaper og organiserte bedragerier av trygdemidler. Stiftelsen Lucia har de siste to årene fått mer enn 30 millioner kroner i betaling fra det offentlige og er i dag siktet for grovt bedrageri mot offentlig myndighet. I dag er stiftelsen under avvikling.

«Hemmeligheter i Kabelvåg»

JOURNALIST: ANKI GERHARDSEN, LOFOTPOSTEN

Sex og rus og unge jenter. Det lukter salgstricks lang vei, men dette handler om voksne menn som utnytter barn i et lite bygdesamfunn. Politi, helsevesen, barnevern og skole står tause på sidelinjen.

«Spillet om Krekar»

JOURNALISTER: KJETIL MÆLAND OG GEIR SELVIK, NETTAVISEN

Gjennom en artikkelserie avslørte Nettavisen det politiske spillet rundt arrestasjonen og etterforskningen av mulla Krekar. Hemmeligstemplede dokumenter fra Nederland, Jordan og Norge ble studert, og Nettavisens journalister snakket med et stort antall kilder i disse landene. I oktober 2003 kunne det avsløres at utleveringsbegjæringen fra Jordan, som norske myndigheter senere avviste, var falsk. Nettavisen skrev at norske myndigheter hadde feilinformerte nederlandske myndigheter da Krekar ble arrestert på Schiphol 12. september 2002, og avdekket et politisk spill i Norge som blant annet førte til at førstestatsadvokat Lasse Qvigstad i Oslo ble fjernet fra Krekar-saken.

«Den store kommunetesten»

JOURNALIST KARI KARSTENSEN, AVISA NORDLAND

Terningkast kan ikke bare brukes til å bedømme juleøl og nye plater. Avisa Nordlands Kari Karstensen reiste i nesten et år på kryss og tvers i landets mest kommunetette fylke for å undersøke kvaliteten på kommunestyremøtene.

19 kommunestyre ble vurdert – og gitt terningkast fra 1 til 6 og skarpe kommentarer om hvordan de utøver lokaldemokrati på vegne av innbyggerne – varierende fra 633 i Røst til 42500 i Bodø. Hun gjorde en lignende test av 17 kommunestyre i Salten og Lofoten for Nordlands Framtid 1998-1999, hvor hun påviste at arbeidsmåte og stil var svært forskjellig. Denne gangen ville hun først og fremst sjekke den lokalpolitiske funksjonen: Hvordan utøves lokaldemokratiet – hvis det kommunestyret i det hele tatt driver med lokaldemokrati?

Da Kari Karstensen ble tildelt A-pressens Ajourpris for 2003 skrev juryen blant annet: «Det er et modig stykke journalistisk arbeid. Journalisten plasse-

rer seg i en sentral rolle med subjektive analyser, tabloid bruk av terning og en kombinasjon av dokumentar- og kommentargenren. Artikkelsen fungerer som forbrukerveiledning og er et godt eksempel på sammenlignende journalistikk.»

«Finnes det slaver i Norge?»

JOURNALIST OLE BJØRNER LOE WELDE, DAGBLADET

Oslopolitiet har siktet ni personer i Norgeshistoriens første trafficking-sak. Dagbladet fant offeret «Kristina» hjemme i Litauen. Hun fortalte en rystende historie om hvordan hun ble lurt inn i et kynisk nettverk som solgte henne som en vare til norske horekunder. Politiet vil for første gang etter andre verdenskrig bruke slaveriparagrafen mot bakmennene. Journalist Ole Bjørner Loe Welde forteller om hvordan han jobbet med saken.

For mer informasjon, se programmet.

Ole Bjørner Loe Welde, Dagbladet

Rolf Widerøe, VG.

Anki Gerhardsen, Lofotposten

Ingvild Rugland, Dagens Næringsliv

Asbjørn Øyhovden, TV2

RAGNHILD GUSTAD, NORDLYS

Gravende journalistikk står svakere i dag enn for noen år siden, fordi viljen blant mange redaktører til å prioritere ressurskrevende gravejournalistikk, er svakere. Bunnlinja i regnskapet er dessverre blitt styrende i en tid hvor bemanningskutt gjennomføres de fleste steder. I valget mellom kvalitet og kvantitet er gravejournalistikken blitt nedprioritert til fordel for produksjonspresset.

SKUP-KONFERANSEN 2004

FREDAG 19. MARS

16.00

ÅPNING AV KONFERANSEN
Av SKUP-leder Kjetil Stormark

16.15

PLENUM:

«ÅPEN HØRING OM NORSK GRAVEJOURNALISTIKK»
Hvordan står det egentlig til? Er det blitt bedre eller dårlige kår for granskerne. Og hva er i så fall årsaken. Fremleggelse av granskingsrapport. Bred debatt og høring med sentrale presse- og samfunns-topper om hvorfor og hvordan.
Med Schibsted-eier Tinius Nagell-Erichsen, SV-leder Kristin Halvorsen, førstestatsadvokat Lasse Qvigstad, næringslivsleder Åge Korsvold, privatetterforsker Tore Sandberg, politisk redaktør Harald Stanghelle (Aftenposten), sjefredaktør Thor-Gjermund Eriksen (Dagbladet), nyhetsdirektør Anne Aasheim (NRK), journalist og forfatter Alf R. Jacobsen, sjefredaktør Gunnar Flikke (Adresseavisen), direktør Stig Finslo (Orkla Media), NJ-leder Ann-Magrit Austenå, SKUP-leder og VG-journalist Kjetil Stormark, journalist Bjørn Olav Jahr (Kapital), PR-rådgiver Jon Sæverud Haddal (Responder), nyhetsredaktør Kjell Øvre-Helland (TV2), professor Helge Rønning (Institutt for medier og kommunikasjon, Universitetet i Oslo), journalist Renie Thorleifsson (NRK Brennpunkt) og sjefredaktør Hans Erik Matre (Aftenposten).

PROGRAMLEDERE:

Pål T. Jørgensen (TV2) og Viggo Johansen (NRK).

REGIANSVARLIG:

Marianne Rustad Carlsen (NRK).

STED:

Oseberg Kulturhus

17.45

Pause

18.00

FLERE PARALLELE SEMINARER:

A) «SETT FRA REDAKTØR-STOLEN».

Norske redaktører i samtale om gravejournalistikk og hvordan de selv prøver å dyrke fram de gode avsløringene.

Med sjefredaktør Thor Gj Eriksen (Dagbladet), sjefredaktør Hans Kr Amundsen (Nordlys), nyhetsredaktør Anne Gjerde (Bergens Tidende), sjefredaktør Hans Erik Matre (Aftenposten) og sjefredaktør Thor Woje (Romerikes Blad).

Programleder: Kai Sibbern (NRK)

STED:

Oseberg kulturhus

B) «SLIK GRANSKER DU KOLLEGENE DINE».

Er vi kritiske nok mot oss selv og hverandre? Med redaktør Hans Hjellemo (Kampanje), og journalister Osman Kibar og Bjørn Eckblad (Etter Børs-redaksjonen i Dagens Næringsliv).

PROGRAMLEDER:

Anders Magnus (NRK)

STED:

Ormen Lange 1

C) «HOLD KJEFT OG PASS JOBBEN DIN! SLIK FORSØKER DE Å KNEBLE KILDENE».

Mange offentlig ansatte tør ikke lenger uttale seg til pressen. Med barnevernskonsulent Ketil Torstenson (Moss kommune), advokat Vidar Raugland, ass generalsekretær Arne Jensen (Norsk Redaktørforening) og lærer Jan Rune Lund.

PROGRAMLEDER:

Per Anders Johansen (NRK)

STED:

Ormen Lange 2

D) «KNEKK ET REGNSKAP - OG GJØR ET SKUP!»

SKUP-vinner Bjørn Olav Jahr og red sjef Finn Øystein Bergh fra Kapital forteller deg hvordan du kan gjøre skup i regnskap.

STED:

Ormen Lange 3

SLIK GJORDE VI DET:

KL. 18.00 - 18.25:

«Kabelvåg-saken», Anki Gerhardsen (Lofotoposten)

KL. 18.25 - 18.50:

«Ulvemysteriet», Asbjørn Øyhovden (TV2)

KL. 18.50 - 19.15:

«Prostituerte fra Baltikum», Ole Bjørner Loe Welde (Dagbladet)

PROGRAMLEDER:

Trine Østlyngen (IJ)

STED:

MOSTEIN (2. etg, inngang ved restauranten)

DATAROM:

Gratis internettilgang og påmelding til datakurs lørdag.

STED:

Bolærne (4. etg)

19.15

Pause

19.30

SKUPS ÅRSMØTE

NB: Saker til årsmøtet må meldes innen 1. mars til SKUP-leder Kjetil Stormark (kjetil@vg.no). Forslag til valgkomiteen sendes på mail til leder av repskapet, Une Bratberg (uneb@vl.no).

STED:

Ormen Lange 3

20.45

Middag

LØRDAG 20. MARS

09.00

PLENUM: «HVORFOR I ALL VERDEN DRIVER VI MED DETTE?»

Journalistisk morgengymnastikk og vekkelsesmøte med direktør John Ullmann (World Press Institute) - som også var den første generalsekretæren til Investigative Reporters and Editors (IRE) i USA.

STED:

Oseberg Kulturhus

10.30

Pause

10.45

FLERE PARALLELE SEMINARER:

A) «SLIK GRANSKER DU IMAMEN DIN».

I hvilken grad greier norske medier å dekke ytterliggående, muslimske miljøer i Norge i kjølvannet av 11. september? Eller formidler vi udokumenterte fordommer gjennom vår journalistikk? Grunnkurs i elementær kulturforståelse og fiendebilder i kjølvannet av mullah Krekar-saken. En innføring i arbeidsmetoder ved Kadafi Zaman (VG) og Nazneen Khan-Østrem (Høgskolen i Oslo), med påfølgende paneldebatt med Hege Storhaug (Human Rights Service), Per Anders Johansen (NRK), Kjetil Stormark (SKUP-leder og journalist i VG) og Geir Løndal (infosjef UDI/tidl journalist NRK Brennpunkt) i panelet.

PROGRAMLEDER:

Svein Tore Tynning Bergestuen

STED:

Oseberg Kulturhus

B) «SLIK GRANSKER DU FARMASØYT-INDUSTRIEN - OG UNNGÅR Å BLI EN NYTTIG IDIOT FOR INDUSTRIEN».

Mediedekningen av nye legemidler er i mange tilfeller ukritisk og hvor mediene fremstår som mikrofonstativ og reklameplakater for en aggressiv og profitthungrende legemiddelindustri. Hvorfor er det sånn, og hva kan vi gjøre for å endre på dette?

Med Per Hjortdahl, professor i allmennmedisin (Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin ved Universitet i Oslo), Mona Strøm Arnøy, kommunikasjonsdirektør (Astra Zeneca), Ingeborg Traaholt (generalsekretær Norsk pasientforening) og helsejournalist og dr. philos Anne Hafstad (Aftenposten).

PROGRAMLEDER:

Marie Sjo (NRK)

STED:

Ormen Lange 1

C) «FOTODOKUMENTARER I UVANTE MILJØER - OG MED ÅRETS BILDE SOM RESULTAT»

Årets Bilde-vinner Espen Rasmussen, frilansfotograf i VG, viser sine bilder og forteller om metodene han bruker for å få tillit og kontakt med spesielle miljøer.

PROGRAMLEDER:

Frode Pedersen

I samarbeid med Pressefotografenes Klubb

STED:

Ormen Lange 2

D) «ARKIVJAKT OG BRUK AV POSTJOURNALER FOR DEN LOKALE NYHETSJEGEREN»

Med Tron Strand (Bergens Tidende) og generalsekretær Nils Øy (Norsk Redaktørforening).

STED:

Ormen Lange 3

SLIK GJORDE VI DET:

KL. 10.45 - 11.10:

«Nedtur for Briskeby», Bent Erik Pedersen og Lars W. Johnsen (Dagsavisen)

KL. 11.15 - 11.40:

«Den store kommunetesten», Kari Karstensen (Avisa Nordland)

PROGRAMLEDER:

Odd Rune Wolden (TV Trøndelag)

STED:

Mostein (2. etg, inngang ved restauranten)

DATAKURS:

«Slik blir du en digital sporhund».

Med Frode Nielsen og Steffen Fjærvik (IJ).

NB! Husk forhåndspåmelding!

STED:

Bolærne (4. etg)

12.00

Lunsj

13.00

FLERE PARALLELE SEMINARER:

A) «SVANHILD-SAKEN»

Det ble fjorårets mest omtalte barnevernssak. Norske medier var på Svanhilds side i hennes kamp for å beholde barna. Og de stilte kommunen til veggs for å ville frata henne omsorgen. På SKUP stiller både Kvæningen kommunes advokat, Ulf E. Hansen, redaktør i Framtid i Nord Inge Bjørn Hansen, sjefredaktør Hans Kr. Amundsen fra Nordlys og NRK Dagsrevysjef Annette Groth til debatt. Med er også tidligere barnevernssjef i Tromsø, Wenche Figschow Skatland.

DEBATTLEDER:

Lilla Sølhusvik (NRK).

STED:

Oseberg kulturhus

B) «SLIK BYGGER DU OPP OG HOLDER LIV I ET GRAVEPROSJEKT».

Ole Bjørner Loe Welde, (Dagbladet), Siri Gedde-Dahl (Aftenposten) og Kari Karstensen (Avisa Nordland) forteller om hverdagen og hvordan de løser denne.

Siste
SKUP
Programmet

PROGRAMLEDER:
Marianne Aakermann (NRK Vestfold)

STED:
Ormen Lange 1

C) «SLIK AVDEKKER DU KORRUPSJON.»

Førstestatsadvokat Erling Grimstad (ass Økokrim-sjef) og Helge Kvamme (leder av granskingsenheten i Price Waterhouse Coopers) forteller hvordan DE ville ha arbeidet dersom de var journalister.

PROGRAMLEDER:
Håkon Haugsbø (NRK).

STED:
Ormen Lange 2

D) «SLIK KARTLEGGER DU PRIVATPERSONER, BEDRIFTER OG ORGANISASJONER.»

SKUP-vinner Alf Endre Magnussen og økonomi-journalist Sverre Stenseng (Aftenposten) viser deg kilder og metoder for å gjøre kartleggingen mest mulig effektiv.

STED:
Ormen Lange 3

SLIK GJORDE VI DET:

KL. 13.00 - 13.30:

«Statoil-saken», Ingvild Rugland og Morten Ånestad (Dagens Næringsliv)

KL. 13.35 - 14.10:

«Barnehjems-sakene», Marianne Røiseland (Bergens Tidende) og frilanser Anne Magnussen (NRK).

PROGRAMLEDER:
Per Anders Johansen (NRK)

STED:
Mostein (2. etg, inngang ved restauranten)

DATAKURS:
«KOSTRA - Slik knuser du tall fra kommune-økonomien».

Vil du finne ut av hva kommunen din, fylket ditt eller den bydelen du bor i brukte penger på i fjor? Vil du sjekke hvor stor barnehagedekningen er, hvor mange eldre som har eget rom på pleiehjem eller om kulturbudsjettet smuldrer opp fra år til år? På KOSTRA (kommune-Stat-Rapportering)-kurs får du kunnskap til blant annet å knuse tall fra kommune-økonomien. Journalist Hege K. Fosser Pedersen i Statistisk sentralbyrå (SSB) viser deg hvordan du lager gode nyhetssaker basert på en av de beste statistikk-kildene som finnes.

STED:
Bolærne (4. etg)

14.00
Pause

14.15

PLENUM:
«SAMFUNNSFIENDE OG GRAVENDE JOURNALIST». Den Sør Afrika-baserte journalisten Andrew Meldrum ble i mai i fjor kidnappet og kastet ut av Zimbabwe av styrker fra opprørspolitiet. Men han vendte tilbake, og arbeidet «undercover» fra ulike dekkleiligheter, samtidig som han førte en videodagbok over opplevelsene sine.

PROGRAMLEDER:
John Ullmann
I samarbeid med Internasjonal Reporter (IR)

STED:
Oseberg kulturhus

15.30
Pause

15.45

FLERE PARALLELLE SEMINARER:

A) «SLIK ØDELEGGER VI EN GOD SAK.»

PR-byråene er villige til å gå meget langt i å motvirke journalistenes avsløringer. Alt for den rette prisen. Hvor langt er de villige til å gå? Jon Sæverud Haddal fra PR-byrået Responder letter på sløret.

PROGRAMLEDER:
Renie Thorleifsson (NRK Brennpunkt)

STED:
Oseberg kulturhus

B) «FRA TRYKKSVERTE TIL TV-SVETTE»

Nyhetsjournalist Jan Ove Årsæther (TV2) og den prisbelønte TV-dokumentaristen Aslaug Holm forteller om hvordan du arbeider med store saker - på TV.

STED:
Ormen Lange 1

C) «UNDERSØKENDE RADIO-DOKUMENTAR»

Den prisbelønte radiojournalisten Hege Dahl (NRK) tar deg med på en reise i radio-dokumentarens verden.

STED:
Ormen Lange 2

D) «MØRKEMENN PÅ NETTET - SLIK SKJULER DU DINE DIGITALE SPOR - OG SLIK IVARETAR DU KILDEVERNET.»

Norske gravende journalister har for dårlige kunnskaper om mulighetene, farene og fellene på den dype webben og i store databaser. Vi trenger kunnskap og oversikt over muligheter, farer og sentrale verktøy! Med Frode Nielsen og Steffen Fjærvik (IJ).

STED:
Ormen Lange 3

SLIK GJORDE VI DET:

KL. 15.45 - 16.10:

«Da dopet tok dyden på småbyen», Svein Bjørnerem og Anita Vingen (Romsdals Budstikke)

KL. 16.15 - 1655:

«Trondheims mektigste menn og kvinner», Lajla Ellingsen/Mari By Rise (Adresseavisen)

PROGRAMLEDER:
Mette Stensholt Schau (NRK Vestfold)

STED:
Mostein (2. etg, inngang ved restauranten)

DATAKURS:
«Slik bruker du dataanalyseverktøy i grave- prosjekter». Med Trond Sundnes (VG) og Alf Endre Magnussen (Aftenposten)
NB! Husk forhåndspåmelding!

STED:
Bolærne (4. etg)

16.45
Pause

17.00

PLENUM:
«AKERSGATA VS SE OG HØR. DEN STORE DUELLEN»
Hvem er egentlig verst, eller er det noen særlig forskjell på dem? Hva skiller i så fall journalistikken i Akersgata og den selverklærte nyhetsavisen Se og Hør? Med nyhetsredaktør Eivind Ljøstad (Dagbladet), redaksjonssjef Arve Arefjord (VG) og Knut Haavik (tidl sjefredaktør Se og Hør). Og kanskje en eller flere representanter som har vært omtalt alle tre steder...

PROGRAMLEDER:
Svein Tore Tynning Bergestuen

STED:
Oseberg kulturhus

SLIK GJORDE VI DET:

KL. 17.00 - 17.25:

«Krekar-saken», Geir Selvik og Kjetil Mæland (Nettavisen).

KL. 17.30 - 17.55:

«Lucia-stiftelsen», Rolf Widerøe og Tor Strand (VG).

PROGRAMLEDER:
Trine Østlyngen (IJ)

STED:
MOSTEIN (2. etg, inngang ved restauranten)

18.00
Pause

TOVE LIE, NATIONEN

Nedbemanning og mindre ressurser i mange redaksjoner kan helt klart gå ut over den gravende journalistikken. Det er billigere å velge det kjappe, overflatiske og lettvinde underholdende. Men heldigvis er det fortsatt mangeseriøse nyhetsredaksjoner landet rundt som ser og prioriterer kvalitet og undersøkende journalistikk. Årets rekord-deltakelse i SKUP-konkurransen er jo en liten pekepinn i så måte.

20.00

BANKETTMIDDAG - OG UTDELING AV SKUP-PRISEN

TOASTMASTER:
Are Kalvø.

UNDERHOLDNING/BAND:
Penthouse Playboys

STED:
Oseberg Kulturhus

SØNDAG 21. MARS

10.00

TO PARALLELLE SEMINARER:

A) «MØTE MED GALSAP».

Bladet «Psykisk helse» fikk en unik mulighet til å lage en dokumentar fra innsiden av psykiatrien på Gaustad, og fikk i fjor Fagpressens fotopris for reportasjen. Redaksjonen i Psykisk helse har ti års erfaring med journalistiske og etiske utfordringer i møte med psykisk syke. Med: journalist Bente Thoresen, fotograf Annelise Jackbo og redaktør Bente Riise («Psykisk Helse»).

STED:
Oseberg kulturhus

B) «SLIK REVOLUSJONERER DU MÅTEN DIN Å ARBEIDE PÅ».

Jan Larsen fra journalistenes videreutdanning CFJE i Danmark forteller om helt nye arbeidsmetoder for å ta vare på kunnskapen som mediebedriftene henter inn.

STED:
Ormen Lange 3

11.15
Pause

11.30

PLENUM:
«SLIK VANT JEG SKUP-PRISEN!»

STED:
Oseberg Kulturhus

12.30
Lunsj og avreise

Programmet er laget med forbehold om mulige endringer.

Datastøttet journalistikk

FRODE NIELSEN, NESTLEDER INSTITUTT FOR JOURNALISTIKK

På SKUP-konferansen arrangeres det tre datakurs. Påmelding i resepsjonen (begrenset antall plasser). Vi starter med kortversjon av «Digital Sporhund» kurset som gir dypere innsikt i internett som kilde og ikke minst identifiserer både søketeknikker og verktøy du som journalist har stor nytte av. Kursledere er Ståle Kofoed og Steffen Fjærvik fra IJ. Digital Sporhund er et IJ kurs som normalt går over tre dager. Kurset har blant annet vært kjørt for 60 journalister i Dagens Næringsliv og alle journalister i VG.

Etter lunsj har du sjansen til å bli bedre kjent med kommune og statsrapporterings systemet (KOSTRA). Dette er et nasjonalt informasjonssystem som gir informasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet. Her finner du tallmateriale for kommuner, fylker og bydeler. Avslutningsvis på lørdagen kan du få lære mer om hvordan du bruker dataanalyseverktøy i graveprosjekter som for eksempel Excel, Access og andre. Kurslederne er Trond Sundnes fra VG og Alf Endre Magnussen fra Aftenposten.

KRAKK I 2001: Frilansjournalistene Bård Michalsen (til venstre) og Arne Eriksen konkluderer med at den kritiske og undersøkende journalistikken er på vikende front, men at bildet ikke er entydig helsvart. Men mye tyder på at det har skjedd en sterk reduksjon i omfanget på den undersøkende journalistikken fra 2001 og fram til i dag.

FOTO: TROND SOLBERG, VG

Siste SKUP bringer her utdrag fra granskingsrapporten til frilansjournalistene Eriksen og Michalsen

På vikenend

SISTESKUP-REDAKSJONEN

■ To av tre journalister mener at den kritiske og undersøkende journalistikken er på vikende front. Produksjonspress innebærer at dag-til-dag-journalistikk blir prioritert. I en rekke medier er det skjedd en nedbemanning. Men situasjonen er ikke håpløs.

■ Kraftig nedgang i 2001 og fram til i dag når det gjelder omfanget av medienes bruk av Elektronisk postjournal (EPJ). Den sterkeste nedgangen gjelder avisene, mens NRK og TV2 i større grad holder seg på samme journalistiske aktivitetsnivå som tidligere.

■ Av mediekonsernene kommer Schibsted og Norges Handels- og Sjøfartstidende (NHST) heldigst ut av undersøkelsen, mens A-pressen scorer langt lavere og med Orkla Medias aviser på en klar sisteplass.

Den kritiske og undersøkende journalistikken i Norge er på vikende front, og det er et tidsskille rundt 2001.

Det konkluderer «frilansgranskerne» Arne Eriksen og Bård Michalsen etter dybdeintervjuer med 25 journalister og arbeidsledere, og etter å ha undersøkt omfattende tallmateriale rundt medias bruk av Elektronisk postjournal (EPJ) for perioden 1997-2003

Siste SKUP bringer her ordrette utdrag fra granskingsrapporten «Å grave eller ikke å grave», som er utarbe-

det på oppdrag for SKUP og finansiert med midler fra Norsk journalistlag (NJ).

I rapporten bruker Eriksen og Michalsen medienes bruk av elektronisk postjournal som en indikator på nivået av undersøkende journalistikk i de ulike redaksjonene.

Begrenset bruker

Fra rapportens punkt «6.0 Diskusjon og konklusjon»:

«Fra 2001 har norske aviser i betydelig grad begrenset bruken av Elektronisk postjournal (EPJ). En kraftig reduksjon i bruk EPJ fra 2001 til 2003, ca 33 prosent, samsvarer med utsagn i intervjuer av journalister om at redaksjonene de senere årene er tilført mindre ressurser.

Avisers bestilling av dokumenter via EPJ som indikator på bruk av undersøkende journalistikk, synes å vise en jevn stigning i undersøkende journalistikk til 2001, deretter peker pila bratt nedover. Kurvene for NRKs og TV2s bestillinger av dokumenter fra EPJ har ikke samme knekk etter 2001. De to kringkastingsbedriftene synes å ha opprettholdt sin aktivitet.

Fiskaren på topp

Aftenposten har over sju år, fra 1997 til og med 2003, hatt ansvaret for mer enn 20 prosent av bestillingene av dokumenter fra EPJ. Blant de 30 avisene som har bestilt flere enn 500 doku-

menter fra EPJ, finner vi at avisa Fiskaren ligger suverent høyest når vi deler antall bestillinger på et forholdstall for avisens størrelse. Klassekampen er nummer to, mens Aftenposten kommer på tredje plass. Bestillinger i forhold til avisens størrelse tror vi kan være en indikator på hvor intenst avisen satser på undersøkende journalistikk.

De to på topp, Fiskaren og Klassekampen, har imidlertid begge redusert antall bestillinger av dokumenter via EPJ med mer enn 77 prosent fra toppåret 2001 til 2003.

Orkla på bunn

En sammenligning av fire eierkonserners bruk av EPJ viser at Schibsted og Norges Handels- og Sjøfartstidende (NHST) ligger høyest, A-pressen langt lavere, og Orkla Media-avisene på en klar sisteplass når det gjelder undersøkende journalistikk, målt ved benyttelse av EPJ. Den store forskjellen mellom Schibsted og NHST på ene side, A-pressen og Orkla Media på den annen, kan også ha sammenheng med at EPJ er mer relevant for riks- eller nisjeaviser enn det er for de lokale medier.

Mindre konkurranse

Utenfor Oslo ser det ut til at regionalavisene som ikke har en papirkonkurrent på utgiverstedet, som Adresseavisen og Fædrelandsvennen, satser

langt mindre på undersøkende journalistikk enn Stavanger Aftenblad og Bergens Tidende, som begge har konkurrerende aviser på utgiverstedet.

De senere årene er det gitt oppmerksomhet til den økende kommersialisering av mediene: Pengene betyr mer. Denne utvikling har skjedd i sammenheng med en konsernifisering; børsnoterte selskaper eier en stadig større del av norske medier. Dette kan innebære at journalistikkens varekarakter blir styrket. I verste fall kan dette rokke ved pressens samfunnsoppdrag, heri opptatt den undersøkende journalistikk.

Oppfattes som trussel

Vårt prosjekts intervjuer med 25 aktive undersøkende journalister demonstrerer at de seneste årenes effektivisering, rasjonalisering og nedbemanning blir oppfattet som en trussel mot mulighetene til å bedrive undersøkende journalistikk. Når neste dags avis får all oppmerksomhet, kan det være problematisk å iverksette prosjekter med et perspektiv utover morgendagen.

Så kan det være grunn til å peke på at de samme journalister vi har intervjuet, er raske med å legge til: Men håpløst er det ikke.

Børs- og katedral-spenningen er reell, men noe norsk journalistikk har evnet å leve med i lang tid. Her er det også gode grunn til å påpeke at spen-

e front

ningen verken er total eller diametral. Tvertimot kan det argumenteres for at god journalistikk er en forutsetning for god medieøkonomi (og gjerne også motsatt; at god økonomi kan gjøre det lettere å gi rom for tidkrevende prosjekter). Amerikanske redaktører satte betydningen av god journalistikk for bunnlinjen på dagsordenen under et møte i april 2003. Philip Meyer og Kong-Hyub Kim var blant dem som la frem fersk forskning for redaktørene. De skriver blant annet:

«*The bottom-line benefits of reducing newspaper quality are immediate and visible. The long-term costs in reduced reader loyalty are slower to materialize.*» (Kim og Meyer 2003:2)

Tro på framtiden

Flere journalister vi intervjuet, uttrykte en tro på fremtiden for undersøkende journalistikk nettopp fordi dette er en type journalistikk som gir troverdighet og eksklusivitet og tilbyr leserne dybde og sammenheng. Alt dette kan gi konkurransemessige fortrinn og innfortolkes i den merkevare som mediene ønsker å bygge.

Ledelsen må tilrettelegge

Journalistene understreker ellers at den redaksjonelle ledelsen har et ansvar for å tilrettelegge for undersøkende journalistikk. Dette innebærer dels å sørge for å gi journalister tidslommer som kan anvendes til undersøkende

journalistikk. Like mye – minst – ser det ut til å dreie seg om ledelsens ansvar for å skape en kultur og et klima for undersøkende journalistikk. Dette handler om å etterspørre slik journalistikk, å oppmuntre til slike prosjekter, å veilede under prosjektet, å forsvare prosjektet internt og å belønne og gi status etterpå. Svært viktig i denne sammenheng tror vi det er å iverksette opplæring og etablere systemer som sikrer at undersøkende journalistikk ikke blir stunt fra enkeltjournalister. En ytterligere privatisering av den undersøkende journalistikk er neppe gagnlig. Flere journalister vi snakket understreket dette punktet i forbindelse med bruken av elektronisk postjournal: Dessverre mangler både opplæring og systematikk.

Ble ikke nevnt

Både Orkla Media og A-pressen (som til sammen kontrollerer cirka 80 aviser) har nylig gjennomført prosjekter som har vurdert ulike sider ved konsernenes aviskonsepter. Ingen av rap-

portene fra disse prosjektene nevner undersøkende journalistikk eksplisitt. Dette kan forsvares med at en satsing på slik journalistikk tilligger det avisenes redaktør å prioritere – eller ikke prioritere. Det er derfor naturlig å konkludere at skal undersøkende journalistikk få akseptable rammevilkår, kreves redaktører med mot i brystet, vett i pannen, stål i ben og arme.

Journalistene må gidde

Du har tid. Du har en sjef som ønsker at du skal gjøre et ordentlig stykke håndverk om et tema dere er enige om. Da er det én faktor som gjenstår; deg selv. Journalistene vi har intervjuet, legger i overraskende høy grad vekt på hvor viktig det er at det finnes journalister som vil, tør, kan og gidder. Våre intervjuer kan faktisk leses dithen at et dyktig korps av journalister fremfor noe er den enkelte kritiske faktor som kan avgjøre fremtiden for norsk undersøkende journalistikk.»

– Utsetter hele tiden graveprosjektene

Journalister får ikke nei til å drive med undersøkende prosjekter. Men de må helt tiden «jobbe rævva av seg» for å berge neste dags avis.

AV SISTESKUP-REDAKSJONEN

I stedet for nei, får de bare beskjed om å «gjøre det i morgen» i stedet. Det skriver Eriksen og Michalsen i sin undersøkelse, «Å grave eller ikke å grave».

Fra rapportens punkt «4.5 Den undersøkende journalistikken er presset»:

«»Det virker som om man er mer opptatt av å analysere leserne enn å analysere samfunnet», uttaler en journalist i en større distriktsavis.

Den undersøkende journalistikken presses, mener to av tre journalister vi har snakket med.

På åpne spørsmål om variasjoner i utøvelsen av undersøkende journalistikk er det dominerende svaret knyttet til forhold som økonomisk press, produktivitetspress og nedbemanning.

I morgen

– Stemningen i avisen er slik at vi må jobbe ræva av oss for å berge neste dag. Det betyr at mer enn før legges krevende saker til side, svarer en journalist.

– Vi får sjelden nei til prosjekter, det blir snarere et «du kan gjøre det i morgen»-svar, sier en annen.

Faktisk har det de senere årene skjedd en nedbemanning i svært mange redaksjoner. Journalistene mener dette har resultert i verre kår for den undersøkende journalistikken. De peker på at dette er ressurskrevende journalistikk med et uvisst utfall – kanskje blir resultatet en «henlagt sak». Produksjonspresset innebærer at dag-til-dag-journalistikk blir prioritert.

De privilegerte

Den massive påpekingen av produksjonspressets negative innvirkning innebærer ikke en tilsvarende oppfatning at situasjonen er håpløs eller at det drives lite eller dårlig undersøkende journalistikk.

For det første er den en stor minoritet som ikke nevner produksjonspress eller beslektede forhold som noen viktig faktor. Mange respondenter er tilfreds med situasjonen og mener forholdene ligger godt til rette for undersøkende journalistikk. Disse journalistene representerer større redaksjoner eller velstående mediebedrifter. Det ser ut til å være større rom for undersøkende journalistikk i slike miljøer.

For det andre tegnes ikke bildet svart heller av dem som påpeker økonomiske rammevilkår som presser journalistikken. Flere mener det likevel er muligheter, men utfordringen er kanskje vanskeligere enn i tider med romsligere bemanning. Den journalistiske tidsklemma gjør det mer krevende å være undersøkende journalist.»

PÅ VIKENDE FRONT, NESTE SIDE ►

– Medielederne følger ikke opp

FØLGER IKKE OPP?
Sjefredaktør Hans Kr. Amundsen i Nordlys.

FØLGER IKKE OPP?
Sjefredaktør Hans Erik Matre i Aftenposten.
FOTO: ANNE CHARLOTTE SCHJØLL

FØLGER IKKE OPP?
Sjefredaktør Gunnar Flikke i Adresseavisen.

FØLGER IKKE OPP?
Sjefredaktør Bernt Olufsen i VG.

FØLGER IKKE OPP?
Sjefredaktør Thor Woje i Romerikes Blad.

FØLGER IKKE OPP?
Sjefredaktør Thor Gjermund Eriksen i Dagbladet.
FOTO: IDA VON HANNO, DAGBLADET

Medielederne er positive til undersøkende journalistikk, men følger lite opp i praksis, verken når det gjelder tid og faglig og moralsk støtte.

SISTESKUP-REDAKSJONEN

Det hevder mange av journalistene som er intervjuet i undersøkelsen «Å grave eller ikke å grave», som konkluderer at det er vanskelig å drive undersøkende journalistikk i noe omfang uten en velvillig redaksjonell ledelse.

I tillegg er det helt avgjørende at journalistene har lyst og evne til å drive undersøkende journalistikk i redaksjonene.

Fra rapportens

punkt «4.3 Betingelsene: God ledelse, dyktige journalister, tid»:

«Jeg synes norsk presse er blitt merkbart dårligere. Det skyldes ikke så mye mitt fravær. Årsaken er at unge journalister av i dag ikke brenner for noen ting. Vi var opptatt av å reformere samfunnet. I dag er journalistikk det mest ettertraktede yrke av alle. Man ser på det som et springbrett. Det største i dag er liksom å starte talkshow på TV med eget firma. Jeg synes det er noe egosentrisk over det. Noen ganger ble jeg spurt om jeg ville bli redaksjonssekretær. Det ville jeg aldri. Nei, det er mye forbrukermøt og Mette-Marit i avisene. Men de er da også vaktbikkjer iblant. Jeg skulle ønske at min gamle avis var litt flinkere på det området. Problemet er at de skal ha noe å leve av. Da blir det mye pludder.»

Ragnar Kvam jr. (eks Dagbladet) til Kapital 16/01

«Journalistene mener tre forutset-

ninger må være på plass i noen grad dersom redaksjonen skal drive undersøkende journalistikk: Journalistene må ha lyst og evne, ledelsen må være positiv både i ord og gjerning, og det må stilles tid til rådighet.

Nesten alle intervjuobjektene trekker fram alle disse tre forutsetninger – med nyanser i hvilket forhold som tillegges størst vekt og hva hver enkelt forutsetning innebærer.

Brennende sjeler

Det forhold som av flest holdes fram som en avgjørende enkeltfaktor, er at det finnes journalister med forutsetninger for å drive undersøkende journalistikk: Brennende journalister med drivkraft, lyst, ambisjoner, evner, ferdigheter og kanskje også en vilje til å bruke noe av egen fritid. Noen uttalelser:

– Det personlige initiativet hos journalistene er kanskje viktigst.

– Drivkraften er viljen til å endre verden.

– Prosjekter forutsetter at journalister har vilje til å stå på.

– En viktig forutsetning er god kunnskap i bruk av de journalistiske verktøy som finnes til bruk i gravende journalistikk.

– Undersøkende journalistikk er ikke forenlig med 9-4-jobb, man må leve med yrket på en annen måte enn som industriarbeider.

– For mitt vedkommende har det med politisk legning å gjøre: Nå skal jeg faen meg ta dem!

– Det som det handler om, er å kunne ha to ting i hodet samtidig; både jobbe kortsiktig til i morgen og langsiktig.

– En selv er den viktigste betingelsen: Viljen.

Tidkrevende

Så er de fleste også enige om at undersøkende journalistikk er tidkrevende. Poenget blir understreket i ulik grad. Noen mener det er greit å bruke fritid, noen at journalistene må

klare å jobbe mer strukturert og finne tid. Og det er ikke slik at de gode ideer nødvendigvis kommer bare man har tid og setter seg ned. En journalist formulerer dette slik:

– Disse sakene kommer gjerne på sinnssyke tidspunkter.

Det er allmenn enighet blant journalistene om at det er vanskelig å drive undersøkende journalistikk i noe omfang uten en velvillig redaksjonell ledelse. Svarene tyder på at ledelsens støtte varierer. En del journalister trekker fram at ledelsen gjerne sier at den er positiv, men følger opp lite i praksis, både når det gjelder tid og faglig og moralsk støtte.

– Den viktigste forutsetningen for undersøkende journalistikk er at lederne legger forholdene til rette og inspirerer.

– Det kan være et problem at lederne selv ikke har kompetanse innen denne arbeidsformen. Det er en stor utfordring for SKUP å utvikle og skolere ledere i undersøkende journalistikk. Ledere burde prøve å gjennomføre et prosjekt selv for å forstå hva det dreier seg om.

– Når det er enighet om at vi kan ha en god sak, blir journalisten bakket opp.

– Det forutsettes god ledelse som kan være en sterk buffer og fronte mot advokater etter publisering.

– Når jeg har ekle saker som gir smerter, er ledelsen der for å støtte meg.

– Det hender det kommer motforestillinger, for eksempel hvis det er saker eller personer involvert hvor ledelsen ikke at det skal graves, av politiske grunner, annonsehensyn eller annet.

– Jeg lever i en skjermert lykkeverden. Jeg jobber i en stor redaksjon. Aldri har en sjef her sagt nei til at jeg kan bruke tre dager eller en uke til et prosjekt.

– Jeg savner en redaksjonell klo som er journalistfaglig og ikke markedsmessig fundert.

– Det må være et redaksjonelt apparat med en djevelens advokat som både gir backing og ser på prosjektet med kalde øyne. Man må kunne stoppe i tide.

– Jeg synes det var lettere å drive fram ideer under tidligere ledelse. Det må gis styringssignaler om at de som driver slik journalistikk må skjermes i noen grad. I dag synes jeg engasjementet hos ledelsen mangler, og nødvendigheten av undersøkende journalistikk blir ikke sett. Det virker demotiverende.

– Når ideen kommer ovenfra, er det enklere å få utløst ressurser, og ledelsen selv blir involvert og føler et eierskap til saken.

– Hos oss er det et ønske ovenfra om slike prosjekter – og vi får rom til det.

Kollegialitet

Andre betingelser for undersøkende journalistikk som blir nevnt, er en viss kollegialitet og en interesse for å utvikle metoden, for eksempel med mer bruk av avanserte, databaserte verktøy. Det er også gitt en del enkeltvar, blant annet dette:

– Tålmodighet er den viktigste forutsetningen. Evnen til ikke å gi opp etter å ha blitt dypt skuffet. Ikke være forutinntatt, men samtidig ha en klar hypotese. Forståelsesfull ektefelle og familie. Være uavhengig. Tåle et liv uten altfor mange nære venner. Viljen til ikke å tenke på avspasering og overtid. Godta dårlig timebetaling. I dag er det så mange bedagelig anlagte folk som er blitt innprentet om overtid og ubekvem arbeidstid av fagforeningene.

Journalistene ble også spurt om hvem som tar initiativet til prosjektene. Svaret er entydig: I de aller fleste tilfeller er det journalistene som tar initiativet og kommer med ideene.»

Journalister beskylder sjefene sine ord og lite handling

- Tøffere konkurranse om SKUP-prisen

- Samfunnet blir mer og mer kompleks, og det stilles stadig større krav til journalister når de skal fordype seg i ulike saksområder, sier avtroppende juryleder Brit Tangen.

PER ANDERS JOHANSEN

- Vi ser en klar utvikling i form av at vi får flere store tunge og omfattende saker til SKUP-juryen - som bæres fram over lang tid, sier hun.

Etter tre år som juryleder for SKUP-prisen, deler Brit Tangen fra Institutt for journalistikk i år ut sin siste pris. Etter å ha studert og gransket flere hundre metoderapporter og gjennomgått tusenvis av avisartikler og saker fra TV og radio, har Tangen gjort seg mange tanker om utviklingen i norsk journalistikk.

- Vi ser at tidspress, jag, strammere budsjetter og færre journalister påvirker hverdagen til de fleste norske journalister. Det blir stadig viktigere at de ulike redaksjonene våger å ta tøffe prioriteringer i hverdagen, slik at journalistene får mulighet til å grave, til å gå i dybden.

- Hvilken betydning tror du SKUP-prisen har i dag?

- Dette er den eneste journalistprisen i Norge for kritisk og undersøkende journalistikk, som utelukkende baserer seg på en vurdering av sakene. Det ligger et svært omfattende arbeid bak hver eneste prisutdeling. Jeg tror SKUP-prisen har fått en ganske viktig betydning i norsk presse - og jeg håper SKUP oppmuntrer flere redaksjoner til å grave mer.

SKUP-juryen er ikke som alle andre

juryer. For i motsetning til de fleste andre prisjuryer her i landet, må jurymedlemmene ofte tåle mange og ganske klare tilbakemeldinger når prisutdelingen er over og SKUP-festen går inn i de sene timer.

- Det er ganske vanlig at vi må bruke litt tid på å snakke med skuffede kandidater, som spør oss om hva deres saker har manglet siden de ikke har nådd helt opp. Dersom alle som hadde fortjent en diplom eller pris skulle fått det, så hadde det gått inflasjon i antallet priser.

- Har du noen gang opplevd noen ubehageligheter som juryleder?

- Nei, egentlig ikke. Men det har vært noen episoder hvor folk har vært så skuffet at det rett og slett har tippet litt over for dem, sier Tangen - uten at hun vil gå mer i detalj om hvem som har stått for de største utblåsningene av SKUP-juryen opp gjennom årene.

- Hvem er den lykkeligste SKUP-vinneren du noen gang har møtt?

- Det er uten tvil nå avdøde Jan Oddvar Kristoffersen. Jeg husker at han var så overlykkelig at han gråt. Alle som var til stede da ble nok rørt av Jan Oddvar. Samtidig var det vel også en av de mest fortjente prisene SKUP har delt ut - det året hadde Kristoffersen levert inn to ulike prosjekter som hver for seg hadde fortjent en SKUP-pris, sier Tangen.

- Hvordan er det å forlate SKUP-juryen etter så mange år?

- Helt off record? Det er herlig, sier Tangen.

På vegne av alle deltagerne på årets konferanse takker Siste Skup henne for innsatsen!

SISTE PRIS: Avtroppende juryleder Brit Tangen håper SKUP oppmuntrer flere redaksjoner til å grave mer.

FOTO: TROND THORVALDSEN, FREDRIKSSTAD BLAD

Jentene kommer for alvor

PER ANDERS JOHANSEN

Kvinner er med i over halvparten av graveprosjektene som konkurrerer om årets SKUP-pris - noe som er ny rekord i SKUP-sammenheng. Ett av tre prosjekter er laget utenfor Oslo-gryta.

- Det er en klar økning i antallet kvinner i år som står bak de innsendte bidragene. Det er svært positivt - men det skulle også bare mangle, sier lederen av SKUP-juryen, Brit Tangen.

SKUP-prisen har i mange år vært kjennetegnet ved at det er gutta som stikker av med de fleste prisene. Men i år har jentene for alvor kastet seg med i konkurransen. 58 prosjekter konkurrerer om årets SKUP-pris - og jenter er med på 30 av prosjektene.

Samtidig blir det mer og mer vanlig at journalister må klare å grave i team for å lande et prosjekt. Mens det typiske graveprosjektet for ti år siden ble gjennomført av en ung, ensom mannlig «ulv», kjennetegnes 2003-prosjektene ved at flere journalister jobber sammen, og at minst en av journalistene er en kvinne. 35

av årets SKUP-saker er basert på teamwork.

NRK og VG

To store mediebedrifter dominerer blant redaksjonene som har sendt inn kandidater til SKUP-prisen. NRK har i år sendt inn hele 17 bidrag - muligens en konsekvens av at NRK i fjor sendte 70 medarbeidere til SKUP-konferansen i Hauge-sund. Den største bidragsyteren fra NRK er Brennpunkt-redaksjonen. Til sammenligning har Valebrokks disipler i TV2 bare sendt inn to saker.

VG - som de siste årene har fått noe færre priser enn Norges største avisredaksjon har vært vant med - er sterkt med i konkurransen med ni bidrag. Dagbladet har tre bidrag, mens Dagens Næringsliv og Aftenposten har to saker hver.

Avisene har tradisjonelt dominert listen over SKUP-kandidater. Det høye antallet NRK-saker i år har imidlertid

ført til at avisdominansen ikke er så stor i år. 35 av 58 bidrag er fra aviser, mens TV og radio har 19 bidrag. I tillegg er det innmeldt to saker fra magasiner/ukeblad og to bøker.

Oslo dominerer - igjen

Til tross for at det de siste årene har vært etterlyst flere graveprosjekter i distriktene, er det også i år en voldsom overvekt av saker fra Oslo-området. 41 av 58 SKUP-kandidater er fra Oslo, mens bare ett av tre grave-saker er laget utenfor Oslo-gryta.

Vestlandet bidrar med sju saker, Nord-Norge med fem - mens Midt Norge har tre innsendte bidrag. Fra hele Østlandet utenom Oslo er det bare to SKUP-kandi-

dater. På hvilke temaer har årets kandidater bedrevet journalistikk?

Økonomi og næringsliv står for 13 saker, mens det er sendt inn ti helserelevante saker. Politikk/forvaltning og kulturområder er representert med tre saker hver. Den resterende gruppen saker har SKUP-juryen definert som «samfunnsrelaterte saker».

Prisjuryen består av følgende medlemmer: Brit Tangen, IJ, leder, Fritz Breivik, Høgskolen i Bodø, Veslemøy Kjendsli, frilanser, Kjersti Løken Stavrum, KK, John Arne Markussen, Dagbladet, Torry Pedersen, VG Multimedia og Berit Simenstad, Aftenposten. I år er prisbeløpet hevet fra 20.000 kroner til 50.000 kroner.

HARALD STANGHELLE, AFTENPOSTEN

- Gravende journalistikk har alltid vært ujevn. Det er den også i dag. Sjangeren er under press fra ulikt hold: a) en hær av informasjonsmedarbeidere som tåkelegger mulige avsløringer mer profesjonelt enn noen gang tidligere. b) pressede redaksjonsbudsjetter som gjør det fristende for ledere å satse på det vi vet gir resultater i morgendagens avis fremfor lovende, men usikre graveprosjekter. c) og «avsløringer», spesielt i tv-dokumentarer, som slett ikke har vist seg å holde hva som loves. Tross dette er det mye god gravejournalistikk å glede seg over. Det finnes journalister som ser uventede sammenhenger og har vilje til å følge et usikkert spor. Slikt gir resultater. Heldigvis.

HANS KRISTIAN AMUNDSEN

ble sjefredaktør i avisa Nordlys i 2001. Amundsen har bakgrunn som journalist og nyhetsredaktør i Finnmark Dagblad. Har vært redaktør i Nyhetskanalen og nyhetsredaktør i Dagbladet. Kom fra stillingen som redaktør i A-pressekonsernet da han overtok redaktørstolen i Nordlys.

MONA STRØM ARNØY

kommunikasjonsdirektør, Astra Zeneca, et av verdens største legemiddelfirmaer. Cand. mag Universitetet i Oslo og masterkurs i endringsledelse. Vært i Astra Zeneca siden 2001. Før det var hun informasjonsdirektør i Gjensidige Nord Sparebank.

ANN-MAGRIT AUSTENÅ

(43), journalist i Ny Dag fra 1983 til 1985, informasjonskonsulent i Statens institutt for forbruksforskning fra 1985 til 1987, journalist i Vårt Land fra 1987 til 1988. Journalist i Dagbladet fra 1989. Leder av Dagbladets redaksjonsklubb fra 1996 til 1997. Nestleder i Norsk Journalistlag (NJ) fra 1999. Leder i NJ fra 2003.

FINN ØYSTEIN BERGH

(44) har arbeidet i Finansavisen i 20 år – de tre siste som redaksjonssjef. Utannet siviløkonom fra BI, og har dessuten hovedfag i statsvitenskap og sosialøkonomi.

HEGE DAHL

(32) ansatt i radiodokumentaravdelingen i NRK. Tidligere i P3 og i Barneavdelingen og er tidligere redaktør av RadiOrakel i Oslo. Vant Prix Europa for beste radiodokumentar i 2003 for produksjonen «Mamma og Nanna» om den turbulente situasjonen i et tenåringshjem. Også tildelt pris under «Radiodagene» i 2003 for beste feature/dokumentar. Cand. mag. og er i tillegg utdannet ved journalistutdanningen i Oslo.

BJØRN ECKBLAD

(36) journalist i Dagens Næringsliv. Jobber i hovedsak med mediebransjen på Etter Børs-sidene. Cand. mag. fra Blindern samt journalistikk i Volda. Tidligere jobbet som journalist i Varden.

THOR GJERMUND ERIKSEN

(37) sjefredaktør i Dagbladet. Startet som sommervikar i avisa i 1994, seinere klubbleder og politisk redaktør. Kom tilbake til Dagbladet i fjor et-

ter et lite år på politisk i Aftenposten. Tidligere personlig rådgiver i Sosialistisk Venstreparti. Vant SKUP-diplom for avsløringen av Hedrum-saken i 1995.

STIG FINSLO

(49) direktør i Orkla Media med ansvar for publisistiske spørsmål. Han har arbeidet Orkla i ett år, og kom da fra stillingen som assisterende generalsekretær i Norsk Redaktørforening. Tidligere har han arbeidet i Vårt Land, Programbladet og Østlandets Blad.

STEFFEN FJÆRVIK

(32) er ansatt som fagmedarbeider ved Institutt for Journalistikk. Kom fra stillingen som TV-vaktsjef i NRK Østfold, hvor han hadde ulike stillinger siden ansettelsen der i 1996.

GUNNAR FLIKKE

(56) sjefredaktør i Adresseavisen siden 1988. Tidligere sjefredaktør i billedbladet NÅ. Arbeidet som journalist og avdelingsleder i flere avdelinger i Adresseavisen. Har også vært en periode i NRK.

SIRI GEDDE-DAHL

(43) journalist i Aftenpostens økonomiredaksjon. Tidligere jobbet i NTB, Næringslivets Ukeavis, Norpress, Gudbrandsdølen Dagingen og Bondebladet. Cand. mag. med journalistutdanning fra Volda, statsvitenskap og sosiologi fra Universitetet i Oslo.

ANNE GJERDE

(45) er nyhetsredaktør i Bergens Tidende. Tiltrådte stillingen i 2002. Har arbeidet som vaktsjef og nyhetsleder i Bergensavisen, senere som redaktør i Oppland Arbeiderblad og utviklingsleder i APOR.

ERLING GRIMSTAD

(43) jobbet i flere år som etterforsker ved økonomiavsnittet ved Oslo politidistrikt. Tok samtidig jusutdanning – og begynte i Økokrim. Nestleder i Økokrim siden mars 2001 – og har ledet etterforskningen i mange kompliserte og alvorlige straffesaker.

ANNETTE GROTH

(52) sjef for NRK Dagsrevyen. Var mangeårig NRK-korrespondent i London, både fast og frilans, før hun returnerte til Norge som sjef for Dagsnytt Radio. Tok over sjefsstolen i Dagsrevyen etter Viggo Johansen i 2001.

KNUT HAAVIK

(60) journalist, gründer og forfatter. Innførte graving som metode i norsk kriminaljournalistikk i VG rundt 1970. Grunnla Se og Hør i 1978, der han i en årrekke var sjefredaktør og publisher. Nå

pensjonist, men har utgitt selvbiografi og planlegger flere bøker.

JON SÆVERUD HADDAL

(33) byråleder og eier av kommunikasjonsbyrået Responder, som han startet i 1996. Arbeidet før det som journalist i NRK – blant annet i Dagsnytt, Østlandssendingen og forbrukerprogrammet Forbruker-Refleks.

ANNE HAFSTAD

helsejournalist i Aftenposten. Dr. philos, Universitetet i Oslo 1997. Drevet 10 år med forskning innen forebyggende medisin før hun gikk til Aftenposten i 1997. Vant SKUP-prisen 2000.

KRISTIN HALVORSEN

(43) partileder i Sosialistisk Venstreparti siden 1997. Startet som organisasjonssekretær i Sosialistisk Ungdom i 1982, etter studier i sosialpedagogikk og kriminologi. Deretter leder i SU og seinere kvinnepolitisk sekretær i SV.

INGE BJØRN HANSEN

(43) redaktør avisa Framtid i Nord siden 1996. Tilhørende i Nord-Troms. Ble redaktør etter fire måneder i stilling som journalist. Mellomfag sosiologi og statsvitenskap. Før det selvstendig næringsdrivende.

ULF E. HANSEN

(53) advokat siden 1988. Hovedarbeidsområdene er barnevern, strafferett og familierett. Representerer en rekke kommuner i Troms og Finnmark i barnevernssaker.

HANS HJELLEMO

(45) ansvarlig redaktør i «Kampanje», HM Nordic. Utdannet foretaksøkonom fra Trondheim Økonomiske Høgskole. Har tidligere vært informasjonssjef i NRK Kringkasting, journalist i Norges Handels- og Sjøfartstidende/Dagens Næringsliv og journalist og fagredaktør Bjarne H. Reenskoug Forlag.

PER M. HJORTDAHL

professor Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin, Universitetet i Oslo. Jobbet i flere år som allmennlege før han ble forsker og professor. Primært forsket på forholdet mellom lege og pasient, men her aktuell fordi han sammen med medisinstudent Sigurd Høie i 2002 gjorde undersøkelsen «Ny vidunderpille! Hva skriver norske aviser om nye legemidler?»

ASLAUG HOLM

har grunnfag i nordisk språk ved Universitet i Trondheim, grunnfag i rett ved UNIT og toårig film/medieutdanning ved Høgskulen i Volda. Medieier, fotograf og regissør i Fenris Film as siden starten i 1992. Regissert et titall dokumentarfilmer, fotografert

mer enn 30 filmer. Flere av dem prisbelønt. Dokumentar fotograf og klipper på kinosuksessen «Heftig og begeistret» (Knut Erik Jensen) i 2001.

ANNELISE JACKBO

frilans pressefotograf. Har arbeidet som fotograf i Dagbladet i en årrekke. Hun har mottatt flere priser i Årets Bilde, og fikk Fagpressens fotopris i 2002 for en reportasje i Psykisk helse.

ALF R. JACOBSEN

(53) journalist og forfatter. Lang karriere som undersøkende journalist i norsk presse, blant annet i VG, Dagbladet, Klassekampen og Økonomisk Rapport. Bygget opp NRKs Brennpunkt-redaksjon fra 1996. Skrevet et tyvetall bøker, om blant annet Jahre-saken og de hemmelige tjenestene.

BJØRN OLAV JAHR

(34) samfunnsøkonom fra Universitetet i Oslo 1996, jobbet to år i Norske Argus med analyse av ulike bedrifters medieprofil, to år i NCM Kredittforsikring, journalist i Kapital fra 2001. Vant SKUP-prisen 2002 for avsløringene rundt Finance Credit.

ARNE JENSEN

(41) ass. generalsekretær i Norsk Redaktørforening. Har tidligere jobbet som journalist i Dalane Tidende og Sandefjords Blad, nyhetsredaktør i Moss Avis, organisasjonssekretær i Norsk Presseforbund og redaktør i Østlands-Posten.

PER ANDERS JOHANSEN

(38) nyhetsredaktør i Dagsnytt og NRK Nyheter. Redaktør for NRKs Brennpunkt (2002-2003), journalist i Aftenposten (1994-2001) og reporter i Dagsnytt (1990-1994). Vant SKUP-prisen i 1993, SKUP-diplom i 1994 og 1996.

VIGGO JOHANSEN

(57) programleder i aktualitetsprogrammet Redaksjon på NRK. Lang karriere på NRK, blant annet har vært sjef for Dagsrevyen, økonomiredaktør og magasinredaktør og Brussel-korrespondent. Arbeidet en periode som journalist i TV2.

PÅL T. JØRGENSEN

(52) programleder i aktualitetsprogrammet Tabloid på TV2. Kom til TV2 i 1992 fra redaksjonssjefjobb i Dagbladet. Jobbet tidligere blant annet i VG og Vårt Land. Har vært nyhetsreporter og har ledet flere aktualitetsprogrammer på TV2.

KARI KARSTENSEN

(38) er gruppeleder for politikk og kommentar i Avisen Nordland. Cand. mag. med

historie, jus og mediekunnskap. 20 års fartstid som journalist fra Nordlands Framtid, Sunnmørsposten og NRK-Nordland, som nyhetsjournalist og vaktsjef. Ajourprisen 2003 for glimrende og/eller nyskapende journalistikk i A-pressen samt Helgeland og Salten NJs pris for arbeidet med å teste lokaldemokratiet i 19 kommunestyrer i Nordland.

NAZNEEN KHAN-ØSTREM

(34) er høyskolelektor i journalistikk ved Høgskolen i Oslo. Kosmopolitt med røtter i Afghanistan, London og Flekkefjord. Journalist og forfatter, med bakgrunn fra blant andre Bergens Tidende, Puls, Klassekampen, Aftenposten, Dagens Næringsliv og NTB.

OSMAN KIBAR

(32) har jobbet i Dagens Næringsliv siden 2001. Før det var han journalist og filmanmelder i Dagsavisen fra 1997. Tidligere frilanser i radio, aviser og tidsskrifter. Fikk SKUP-diplom i fjor for «Jakten på nazikunsten» og Arne Hestenes-prisen i 1998.

ÅGE KORSVOLD

(57), master of Business Administration fra Wharton School, adm. direktør i Kistefos AS, tidligere konsernsjef i Storebrand 1994 - 2000. Har også arbeidet i Fondsfians, Procorp og i Orkla, og har innehatt flere styreverv, bl.a. som styreformann i Orkla ASA.

HELGE KVAMME

(51) har bakgrunn som polititjenestemann. Avsluttet sin karriere i politiet som førstebetjent i Økokrim. I dag direktør i PricewaterhouseCoopers, og leder enheten i selskapet som blant annet utfører etterforskning i økonomisaker.

JAN LARSEN

er ekspert på «videnstyring» ved CFJE, det danske sentret for journalistikk og etterutdanning. Har bygget opp CFJEs eksterne og interne informasjonsbaser og har spesialisert seg på håndtering av store informasjonsmengder for journalister og redaksjoner. Nylig utgitt rapporten «Videnstyring på medier».

EIVIND LJØSTAD

(37) nyhetsredaktør i Dagbladet. Tidligere desksjef, nyhetssjef, redaksjonssjef og sportssjef i samme avis. Sommervikar på Dagbladets kontor i Kristiansand etter å ha jobbet i Agderposten. Har historie mellomfag og statsvitenskap grunnfag.

JAN-RUNE LUND

(39) lrer ved Sogn videregående skole i 10 år - 1988 til 1998. Har jobbet 15 år i Oslo-skolen, de siste 5 år som SFO-

Bli kjent med

assistent ved Lysejordet skole. Deltidsansatt på kommunal ungdomsklubb i Oslo i fire år. Ingeniørutdanning i 1988.

ANDERS MAGNUS

(51) er reporter i FBI (Forbrukerinspektørene) på NRK. Har tidligere jobbet i Brennpunkt, og vært NRKs Afrika-korrespondent. Før det i TV2, som nyhetsprogramleder, God Etermiddag Norge, PS, M, Dokument 2 og utenriksreporter. Også jobbet i Bergens Tidende. Utdannet cand.mag. Har fått Prix Marienlyst for beste seriøse radioreportasje i 2000.

ALF ENDRE MAGNUSSEN

(34) researcher og nestleder i Aftenpostens dokumentasjons-senter. Tidligere researcher ved Institutt for Journalistikk. Fikk sammen med tre kolleger SKUP-prisen 1999 for Wiborgsaken og værrapporten om Gardermoen.

ANNE MAGNUSSEN

(50) frilanser. Driver eget produksjonsselskap Embla Film. Tidligere arbeidet i NRK i 30 år i bl.a Brennpunkt-redaksjonen, og med kultur, musikk og underholdningsprogrammer. Fikk SKUP-diplom sammen med Kate Kartveit i 2000 for TV-dokumentarene «Tilgivelsens pris I og II». Mottok Bergens Journalistlags «Gullparaply» i 2003 for arbeidet med «Barnehjems-skandalen». Utdannet programingeniør/filmfotograf og TV-produser i NRK. Også nyutdannet agronom.

HANS ERIK MATRE

(48) sjefredaktør i Aftenposten. Han tidligere vært sjefredaktør i Vårt Land og Bergens Tidende. Etter noen år som direktør i Schibsted-konsernet, hvor han har jobbet spesielt med Schibsteds utenlandssatsing, tok han over sjefsstolen i Aftenposten fra nyttår.

FRODE NIELSEN

(40) er nestleder ved Institutt for Journalistikk. Jobbet tidligere som direktør for multimedautvikling i Schibsteds utenlandssatsing 20 Minutes og var før det multimediesjef i Verdens Gang. Bakgrunn som journalist og vaktstjef i VG, Bladet Tromsø og Helgeland Arbeiderblad.

ASTRID DALEHAUG NORHEIM

journalist på Vårt Lands bergenskontor. Tidligere journalist i Dagen. I NJs landsstyre. Ledet programkomiteen under Medifestivalen i Bergen i 2001. Satt i hovedkomiteen for den regionale journalistkonferansen Hauststormen i Bergen i 2002.

HEGE KRISTIN FOSSE PEDERSEN

(32) journalist i SSB. Journalist i Økonomisk Rapport fra 1998 til 2003 og i Aftenposten fra 1995 til 1998. Har skrevet rapporten «Du har så lite klær på deg» om kvinnelige journalister i 2001. Utdannet fra Journalisthøgskolen i Oslo: 1994-96. Sosiologi

grunnfag fra Blindern i 1994. Journalist i Akers Avis/Grorudalen fra 1991 til 1993, journalist i Universitas fra 1993 til 1994, frilanser i 1994 og 1995.

LASSE QVIGSTAD

er tilbake som førstestatsadvokat i Oslo etter en periode som spesialutsending ved ambassaden i Washington. Har vært sentral i en store saker med bred mediedekning. Som justisråd i Washington ble han nektet av utenriksdepartementet å offentliggjøre en artikkel om de omstridte amerikanske militærtribunalene. Myndighetene var redde for at USA skulle tolke Qvigstads vurderinger som offisielle norske synspunkter.

VIDAR RAUGLAND

(50) innehar av Advokatfirma Raugland as i Oslo. Bred erfaring innenfor arbeidsrett og forvaltningsrett mv., blant annet området ytringsfrihet vs lojalitetsplikt i arbeidsforhold. Har hatt Utdanningsforbundet som klient i mer enn 20 år. Medlem av Den Norske Advokatforenings u-hjelpsutvalg.

BENTE RIISE

redaktør i Psykisk helse siden 1984. Har tidligere jobbet i Oslo Kringkaster, NRK, A-magasinet, Dagbladet og Dagens Næringsliv. Var medforfatter av dokumentarboken «Mor Russlands døtre», Gyldendal 1992. Fikk Frilansprisen i 1992. Fagpresseprisen i 1998.

INGVILD RUGLAND

(30) begynte i Dagens Næringsliv i 1999. Fra 2001 arbeidet hun stort sett med saker knyttet til oljesektoren. Begynte å arbeide for Bergens Tidende i januar i år. Cand. mag.

MARIANNE RØISELAND

(38) nyhetsleder i Bergens Tidende, tidligere arbeidet i politisk avdeling. I BT siden 1996. Har tidligere bl.a jobbet i NRK Telemark og i Varden. Kåret til Årets journalist i BT i 2002 og mottok Bergens Journalistlags «Gullparaply» i 2003 for arbeidet med «Barnehjemsskandalen». Utdannet cand. mag ved Universitetet i Bergen.

HELGE RØNNING

(60) professor i medievitenskap ved Universitetet i Oslo, en rekke verv og oppgaver blant annet medlem av Ytringsfrihetskommisjonen, formann i Norsk faglitterær forfatterforening; medlem av Allmennkringkastingsrådet. Har i de siste årene særlig arbeidet med spørsmål rundt medier og demokrati og ytringsfrihetsproblemer internasjonalt og i Norge. Også leder av hovedstyret i Kopinor og leder av juryen til Fagpresseprisene.

TORE SANDBERG

(59) privatetterforsker og tidligere journalist iblant annet i NRK. Kjent for å slåss for den lille mann mot politi, påtalemyndighet og rettsvesen. Har fått gjenopptatt flere gamle

drapsaker. Senest i oktober 2003 da Høyesterett gjenopptok drapet på Sigrid Heggheim, som den døve og handikappede Fritz Moen i 1981 ble dømt for. Sandbergs gjennombrudd kom i 1994, etter tre års jobbing med Liland-saken.

MARIE SJO

prosjektleder, Helsemagasinet Puls, NRK. Utdannet ved Journalisthøgskolen i Oslo i 1990. Også cand. mag, Universitetet i Oslo. Jobbet i NRK siden 1994 som både reporter, programleder og prosjektleder.

WENCHE FIGENSCHOW SKATLAND

(52) fagkonsulent ved Barnevernets utviklingscenter i Nord-Norge. Sosionomutdannet i 1979, barnevernleder i Tromsø kommune, 1992-1999. Tar nå tilleggsstudier på tema: spillet mellom barnevern og media. Jobber med bokprosjekt om barnevern.

HARALD STANGHELLE

(47), diverse jobber fra 1972. Arbeiderbladet 1982 til 1991. Så i Aftenposten, nyhetsredaktør fra 1994 til 1995. Sjefredaktør i Dagbladet fra 1995 til 2000. Politisk redaktør i Aftenposten fra 2000. SKUP-prisen for Moss-saken i 1991. Den store journalistprisen for rettskommentarene fra Orderud-saken i 2001.

SVERRE STENSENG

(35) reportasjeleder i økonomiredaksjonen i Aftenposten. Har vært journalist i avisen siden 1999. Tidligere jobbet i Dagens Næringsliv.

HEGE STORHAUG

(41) er informasjonsleder for stiftelsen Human Rights Service som arbeider for et vel fungerende multietnisk samfunn. Journalist og forfatter, med bakgrunn iblant andre Dagbladet og TV2s Rikets Tilstand.

KJETIL STORMARK

(32) leder av SKUP, journalist og klubbleder i VG, tidligere journalist i Arbeiderbladet og Radio Nettverk. 17 års fartstid som journalist. Presseråd ved den norske FN-delegasjonen i New York 2001-2002, da Norge var medlem av Sikkerhetsrådet. Vant SKUP-prisen i 1998 for dekningen av Bouchikhisaken og SKUP-diplom året etter for avsløringen av hemmelige lagre for kjemiske våpen på Kola-halvøya.

TRON STRAND

(43) journalist ved Bergens Tidendes Oslo-kontor, vant SKUP-diplom 1997 for saken «Sju år etter Scandinavian

Star». Har også laget dokumentarfilmer for TV2.

LILLA SØLHUSVIK

(36) utenriksmedarbeider i NRK med særlig fokus på Midtøsten. Har bakgrunn fra politisk redaksjon, magasinredaksjonen og innenriksredaksjonen i Dagsnytt.

BENTE THORESEN

journalist i Psykisk helse i fire år. Har tidligere jobbet i Klassekampen, Moss Dagblad, var redaktør i Embla og Fontene i to år. Fikk NAVF's sekretariat for kvinneforskningsjournalistpris i 1992.

KETIL TORSTENSON

(52) barnevernkonsulent i Moss kommune siden 1991, med unntak av perioden okt. 1999 til mars 2000 da han ble avskjediget på bakgrunn av påstått illøjalitet mot kommunen. Vant knusende seier i retten, fikk jobben tilbake og erstatning. Tidligere vært lagerarbeider, laborant, teleoperatør og bygningsarbeider. Arbeidet 13 år med vanskeligstilte barn og ungdommer i skole og institusjoner. Vararepresentant til Bystyret i Moss for RV. Også sekretær i Fagforbundet Moss, der han jobber en dag i uka.

INGEBORG TRAAHOLT

generalsekretær i Norsk Pasientforening de siste 10 årene. Jusstudent da hun ble kapret inn i denne stillingen. Jobbet i helsevesenet i mange år før det. Taler nå pasientenes sak på heltid. Norsk Pasientforening finansieres over statsbudsjettet, men er helt uavhengig.

SVEIN TORE TYNNING-BERGESTUEN

(27) populær debattleder i P4 med programmet «17.30». Meldte overgang til TV Norge der han leder et debattprogram med navn på et annet klokkeslett, «19.30».

JOHN ULLMANN

generalsekretær ved World Press Institute. Iløpet av seks år som «grave-redaktør» i The Star Tribune i Minneapolis dro han i land fire dusin priser, inkludert Pulitzer-prisen i 1990.

ANITA VINGEN

(40) journalist i Romsdals Budstikke fra 1993. All round, dekker kommunalstoff, særleg fokus på barn og ungdom. Også praksis fra andre aviser og tidskrift, og fra flere avdelinger i NRK Radio. Cand. mag. fra Norsk Journalisthøgskole og UiO (grunnfag statsvitenskap og nordisk språk/litt.)

OLE BJØRNER LOE WELDE

(27) er journalist i Dagbladet. Har studert statsvitenskap, og har gått journalistutdanningen ved Høgskolen i Oslo. Fast ansatt i Dagbladet siden 2001. Jobber nå i et vikariat som avisas London-korrespondent. Tidligere jobbet i Gudbrandsdølen, Universitas og Nationen.

THOR WOJE

(51) er sjefredaktør i Romerikes Blad. Tiltrådte i 2004 og kom da fra stillingen som sjefredaktør i Avis Nordland. Han ledet resultatet av sammenslåingen av avisene Nordlands Framtid og Nordlandsposten fra februar 2002. Før dette var Woje sjefredaktør i Nordlands Framtid siden 1987. Har hatt ulike stillinger i Nordlands Framtid siden 1973.

KADAFI ZAMAN

(30) journalist på reportasjeavdelingen i VG. Studert journalistikk ved Høgskolen i Stavanger, og tidligere arbeidet som journalist i Stavanger Aftenblad. Forfatter av boken «Norge i svart, hvitt og brunt» (Aschehoug, 1990).

KJELL ØVRE-HELLAND

(46) nyhetsredaktør i TV2. Startet journalistkarrieren i Bergens Tidende i 1978, der han fikk Narvesen-prisen i 1986. Gikk til TV2 som nyhetsreporter da kanalen ble startet i 1992. Nyhetsredaktør fra 1999.

NILS E. ØY

(57) generalsekretær i Norsk Redaktørforening siden 1996, tidligere leder av Institutt for Journalistikk 1988 - 96 og assisterende instituttleder 1977 - 84, har publisert flere pressefaglige arbeider, og var medlem av offentlighetsutvalget som representant for Norsk Presseforbund. Dosent II i journalistikk ved Høgskolen i Volda siden 1992. Journalist og senere reportasjesjef i Fredriksstad Blad 1964 - 77 og sjefredaktør i Gudbrandsdølen - Lillehammer Tilskuer 1984 - 88.

MORTEN ÅNESTAD

(36) begynte som journalist i Finansavisen - og gikk etter kort tid over til Dagens Næringsliv, hvor han har vært i ti år. Korrespondent ved avisens kontor i Stavanger. Utdannet ved Handelshøgskolen i Bergen.

ANNE AASHEIM

(41) nyhetsdirektør, og dermed sjef for Dagsrevyen, Dagsnytt og NRKs distriktskontorer. Begynte i NRK i 1988, og var blant annet med på å bygge opp Petre. Ble sjef for Østlandssendingen i 1997 og nyhetsdirektør i 2001.

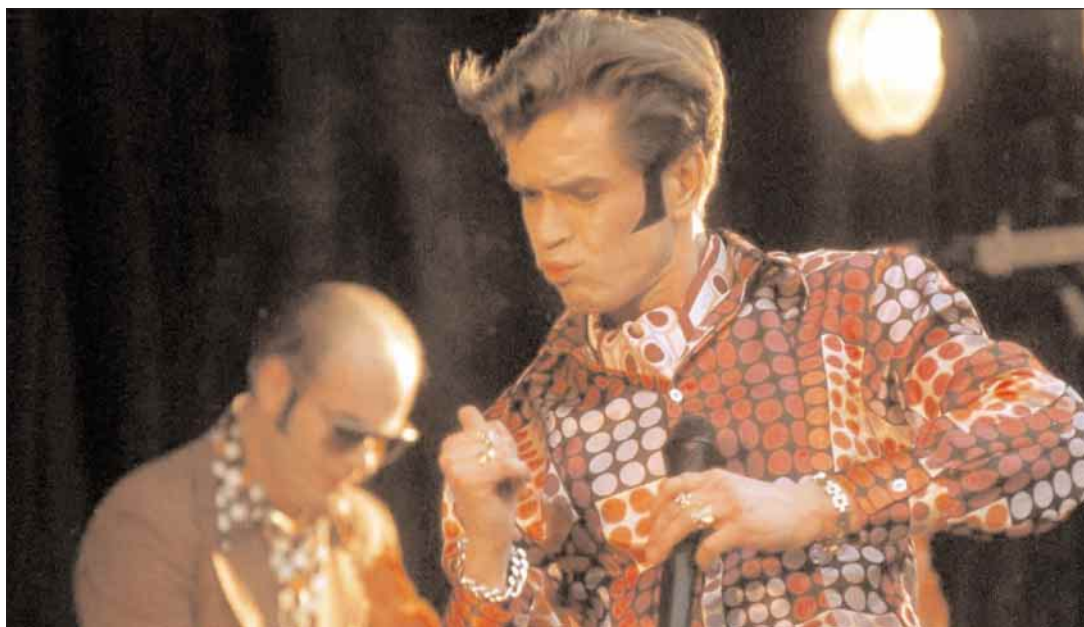
TONJE EGEDIUS, KK

Jeg tror interessen for gravejournalistikk er stor rundt om i redaksjonene, likevel stusser jeg over at det synes såpass lite. Hvorfor graves det for eksempel ikke mer i legemiddeldindustrien og alternativ medisin? De siste årenes nedskjæringer i store dagspresseredaksjoner, med større press på den daglige produksjonen, har nok gitt gravegruppene dårligere kår. Jeg tror også mange unge, kommende journalister er preget av avpolitiseringen av samfunnet, og tiltrekkes av underholdningsjournalistikken. Så spør det om eierne vil ta seg tid og råd til å la de sjelene som fortsatt brenner få kaste seg over graveprosjektene.

PARTY-BAND:
Penthouse Playboys, en duft av kitsch, glamour og stivnet hårspray.
FOTO: MARIT BORGEN, TØNSBERGS BLAD

Glamorøst skup

Siste SKUP
Tønsberg
19.-21. mars 2004

Alle husker vel den ultra-glamorøse Jens Pikenes og Penthouse Playboys? Eller? Nå kommer de iallfall tilbake for fullt som hovedoppslag på festen under SKUP-konferansen lørdag 20. mars.

MAGNE MOFOSSBAKKE

Og fest blir det nok til hele og fulle under bankettmiddagen for SKUP-konferansen i Tønsberg lørdag 20. mars, med alt som kan dufte av kitsch, glamour og stivnet hårspray. Penthouse Playboys, med Ketil Rolness (kjent også som Dag-

blad-skrivent) som vokalist og gallionsfiguren, Jens Pikenes, bryter altså nå stillheten (og lydturen?) under SKUP-konferansen. Med i øre- og øynefallende toner fra «noen år tilbake». Om det blir et skup, viser seg utover aftenens gang. Det heter seg imidlertid at gutta er større enn livet og høyere enn himmelen, og til og med fyller kvinnens kjød med sødme fra ukjente kilder. Det siste får SKUP-nachspielet avgjøre...

CV

Hva var det bandet gjorde som skurrer i bakhodet? Jo: Heidundrende show som bare Elton John kunne overgå på syttitallet. Playboyene innledet NRK

2s åpningsshow. Spilte inn Norges dårligste film med Aune Sand, og sang visst så lidenskapelig, at det var derfor strømmen gikk under finalen i Melodi Grand Prix på litt over midten av nittitallet. Det kan ramses opp i fleng. Juleselskaper har gutta vrikket inn med alle, fra Wenche Foss til Rune Rudberg. Til og med Central Park i New York har ikke sluppet unna den sceniske spiriten. Så gjenstår det bare å sette seg rolig ned etter bankettmiddagen, å fordøye både Are Kalvø og Penthouse Playboys, og finne ut av hvem som imiterer hvem best. SKUP-prisen får de neppe... (Ketil Rolness var ikke tilgjengelig for ytterligere kommentarer)

 SKUP

Stiftelsen for en kritisk og undersøkende presse

2004

SKUP STYRET

Kjetil Stormark, VG, leder. Line Noer Borrevik, Stavanger Aftenblad - nestleder. Jan Gunnar Furuly, Aftenposten. Anne Hafstad, Aftenposten. Ståle Hansen, NRK Brennpunkt. Kate Kartveit, Høgskolen i Bodø. Frode Nielsen, IJ. Marianne Ruud, Utdanning. Trond Sundnes, VG. Erik Tumyr, Dagens Næringsliv. Kirsti Husby, Adresseavisen. Maria Konow Lund, NRK. Odd Myklebust, Drammens Tidende. Gro Rognmo, Dagbladet.

SKUP REPRESENTANTSKAPET

Une Bratberg, Vårt Land, leder. Bjørn Eckblad, Dagens Næringsliv. Kåre M. Hansen, Aftenposten. Per Anders Johansen, NRK Brennpunkt. Nina Johnsrud, Dagsavisen. Hallgeir Kvadsheim, Dagbladet. Trine Østlyngen, Aftenposten. Berit Simenstad, Aftenposten. Helje Solberg, VG. Bent Ove Aulid, Frilanser. Astrid Aure, Vårt Land. Jan Ove Årsæther, TV2. Renie Thorleifsson, NRK. Nils E. Øy, Norsk Redaktørforening. Alexander Øystå, VG. Svein Bjørnerem, Romsdals Budstikke.

SKUPs PRISJURY

Brit Tangen (IJ, leder), Fritz Breivik (Høgskolen i Bodø), John Arne Markussen (Dagbladet), Kjersti Løken Stavrum (KK), Torry Pedersen (VG Multimedia), Berit Simenstad (Aftenposten) og Veslemøy Kjensli (frilanser).

REDAKSJONEN I SISTE SKUP 2004

Lars Døvle Larssen (redaktør), Marianne Aakermann, Per Anders Johansen, Gro Rognmo, Kirsti Husby, Anders Giæver, Ståle Hansen, Ola Flyum, Thor Johan Hallin, Kirsten Sand, Magne Mofossbakke, Knut Vollane, Marianne Ruud m.fl.

ANSVARLIG REDAKTØR

Kjetil Stormark

Avisen er redigert, tegnet ut og produsert av redaksjonen i Tønsbergs Blad.

En stor takk går til...

Takk til SKUPs sponsorer, støttespillere og det store antall ildsjeler som har gjort dette arrangementet mulig!

SKUP-konferansen 2004 arrangeres med økonomisk støtte fra Institusjonen Fritt Ord, Norsk Journalistlag (NJ), Schibsted, Norsk Redaktørforening, Mediebedriftenes Landsforening (MBL) og Den norske Fagpressens forening.

Regibistand

I tillegg vil SKUP-styret takke NRK og TV2 for uvurderlig regibistand og produksjon av videoinnslag til de ulike seminarene. Her vil SKUP spesielt nevne og takke faktasjef Lars A. Kristiansen (NRK) og nyhetssjef Tom Egeland (TV2), samt Håkon Haugsbø (NRK), Marianne Rustad Carlsen (NRK), Cecilie Ellingsen (NRK), Erlend Kinn (NRK), Anniken Næss (NRK), Elisabeth Grøndahl (NRK), Tove Austad (NRK), Viggo Johansen (NRK), Pål T. Jørgensen (TV2), Jan Ove Årsæther (TV2), Tom Rune Orset (TV2) og Ove Sjøstrøm (TV2), for å nevne noen. Listen burde ha vært enda lenger, men dette er personer som har hatt avgjørende og positiv innflytelse på årets konferanseprodukt. Det samme gjelder VGs designer Kenneth Lauveng, som tidlig og sent har tegnet ut annonser og annet materiell for SKUP.

I tillegg har animasjonsfirmaet Superfilm, drevet

av Hans Lukas Illøkken Hansen og tre andre studenter ved animasjonsutdanningen på Høgskolen i Volda, arbeidet mange nattetimer med animasjoner av SKUPs nye logo og underholdningsinnslag til bankettmiddagen. Alt uten å ta betalt en krone. Vi takker også komponist Fredrik Chr. Langlo for originalmusikken til SKUPs nye vignett.

På samme måte må vi nesten nevne den lokale arrangementskomiteen i Tønsberg, som har stått på tidlig og sent, for å bistå oss i forbindelse med dette arrangementet og produksjonen av konferanseavisen som du nå holder i hendene. I den lokale arrangementskomiteen må vi spesielt trekke fram Marianne Aakermann, leder av Vestfold journalistlag, samt Lars Døvle Larssen, politisk redaktør i Tønsbergs Blad. I tillegg har en rekke personer i Tønsbergs Blad gjort en frivillig innsats i å få ferdigstilt «Siste SKUP» i tide til konferansen, herunder vakt-sjef Thor Johan Hallin, produksjonssjef Kirsten Sand, m.fl.

Uselvisk innsats

For øvrig vil vi gi en stor takk til alle våre kolleger som ubetalt og uselvisk stiller opp som programledere på ulike seminarer i løpet av SKUP-konferansen 2004. Disse er nevnt i programmet, oppført under hvert enkeltseminar.

I tillegg har vi i år som tidligere år med oss journaliststudenter som gjør en praktisk innsats på konferansen, i år fra Høgskolene i Bodø og Volda.

Vi må også takke SKUPs juryleder Brit Tangen og resten av prisjuryen for den kjempeinnsatsen juryen har gjort med å finne fram til hvem som fortjener pris- og diplomer for sin journalistiske innsats i året som har gått. Jobben juryen gjør hvert år er i sannhet imponerende og tidkrevende.

Og sist, men ikke minst: Takk til den sporty og utrettelige staben ved Institutt for journalistikk (IJ), i særdeleshet Elisabeth Johansen, som i de siste hektiske ukene før konferansen har vært vår faste støttekontakt og administrative sikkerhetsnett.

Uten disse, og andre soldater i Tordenskiolds tjeneste, ville ikke dette arrangementet ha vært mulig.

For SKUP-styret
Kjetil Stormark